Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 5 январь • Сешанба • № 2 (14030) تركستان ✱ TURKİSTAN Нархи 5 сўм.

ТОШКЕНТ ПРЕЗИДЕНТЛАРНИ ҚУТЛАДИ

3 ЯНВАРЬ КУНИ ЎРТА ОСИЁ МАМЛАКАТЛАРИ ВА ҚОЗОҒИСТОН ДАВЛАТ ҲАМДА ҲУКУМАТ БОШЛИҚЛАРИ ТОШКЕНТГА КЕЛДИЛАР.

Учрашувда иқтисодиётни барқарорлаштириш, бозор муносабатларига қийинчиликсиз ўтиш соҳасидаги куч-ғайратларни жипслаштиришга оид кўпгина масалаларни муҳокама қилиш назарда тутилмоқда.

Бу учрашув Ўзбекистон Республикаси Президентининг ташаббуси билан ўтказилмоқда. Республика раҳбари ЎзА мухбирларига мазкур анжуманнинг моҳияти тўғрисида бундай деди: «Ҳеч ким бизнинг истиқлолимизга даҳл қилолмаслиги учун ҳар биримиз ўз йўлимиздан, ўзаро тинч-тотув ва ҳамкорликда, жипслашиб ҳаракат қилишимиз зарур».

Барча давлат раҳбарлари Тошкентга келиш ҳақидаги таклифга бажонидил розилик берганликларини алоҳида таъкидламоқ керак. Уларнинг ҳар бири ўз мамлакати манфаатини ўйлаб иш тутиши табиий. Шу билан бирга уларни ягона мақсад бирлаштиради, у ҳам бўлса, — иқтисодий муаммоларни қандай қилиб бўлмасин тезроқ ва осонроқ бартараф этиш, минтақавий давлатлар ўртасидаги муносабатларни йўлга қўйишдир.

— Гарчи мустақил бўлсакда, ўзимиз ҳал қилолмайдиган кўпгина муаммоларга дуч келдик, — деди Тожикистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Имомали Раҳмонов. — Ҳар ҳолда, тоғли ўлкамиздаги турмуш аста-секин ўз маромига тушмоқда. Янги йил байрами кунларида республикада биронта ўқ отилмади. Назаримда, бу учрашув Тошкентда ўтказилишининг ўзига хос рамзий маъноси бор. У азалдан тинчлик ва дўстлик шаҳри бўлиб келган. Бошимизга кулфат тушган кезларда ўзбек халқининг биродарлик ёрдамини эса, биз билиб олдик. Биз халқ осойишталигини тиклашимиз, барбод этилган иқтисодиётни оёққа қўйишимиз керак. Бу борада Тошкент учрашуви муҳим қарорлар қабул қилишига ишончим комил.

Туркманистон Республикасининг Президенти Сапармурод Ниёзов қуйидаги фикрни билдирди: «Республикаларимизнинг мустақилликка эришуви мутлақо алоҳида бўлишни билдирмайди. Қолаверса, бугунги кунда ўзаро манфаатли муносабатлар биринчи даражали аҳамият касб этмоқда. Шу боисдан Ислом Каримовнинг учрашув ўтказиб, янги йилдаги иш режаларимизни муҳокама қилиш тўғрисидаги таклифи айни вақтида қилинган тўғри таклиф, деб ҳисоблайман».

Қозоғистон Республикасининг Президенти Нурсултон Назарбоев Тошкент учрашувининг аҳамияти ҳақида гапириб, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон ўртасидаги азалий анъанавий дўстона муносабатларни мустаҳкамлашга эътибор қаратди. Ҳозирги шароитда бу муносабатларни такомиллаштириш, янги босқичга кўтариш зарурлигини айтди. Бу улкан минтақада яшовчи халқлар қудратли иқтисодий салоҳиятга эга бўлганликлари туфайли маданий бозор муносабатларига осонгина ўта олишлари, халқнинг турмуш даражасини анча кўтаришга эриша олишлари мумкин ва лозим.

Қозоғистон раҳбари учрашувни ҳукумат бошлиқлари ва етакчи экспертлар иштирокида Тошкентда ўтказиш ҳақидаги таклиф ниҳоятда долзарблигини таъкидлади.

— Йил бошидаёқ энг муҳим масалаларни ҳал этиш учун йиғилганимизда чуқур рамзий маъно бор, — деди Қирғизистон Президенти Асқар Акаев. — Парчаланиш ва жиддий инқироз даври ортда қолди, деб ўйлайман. Истиқболдаги йил бунёдкорлик йили бўлади. Бунда куч-ғайратларни жипслаштирмай туриб, биргаликдаги ҳаракат дастурисиз муваффақиятга эришиб бўлмайди.

Аэропортда Ўрта Осиё мамлакатлари ва Қозоғистон давлат ҳамда ҳукумат бошлиқларини Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Республика Бош вазири Абдулҳошим Муталов, Ўзбекистон Олий Кенгашининг Раиси Шавкат Йўлдошев, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

зиденти Ислом Каримов, Республикаси раҳбарлари томонидан учрашув қатнашчилари шарафига зиёфат берилди.

* * *

Давлат бошлиқлари: Қозоғистон Республикасининг Президенти Н. А. Назарбоев, Қирғизистон Республикасининг Президенти А. А. Акаев, Тожикистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси И. Ш. Раҳмонов, Туркманистон Президенти С. А. Ниёзов, Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов 1993 йил 4 январда Тошкентда учрашдилар. Учрашув қатнашчилари минтақадаги аҳволни батафсил муҳокама қилдилар. Ушбу мустақил давлатлар ўртасидаги тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли иқтисодий, ижтимоий алоқаларни янада мустаҳкамлаш масалалари юзасидан фикрлашиб олиш фойдали бўлди. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги аҳвол кўриб чиқилди. Ҳаммани қизиқтираётган бошқа масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Муҳокама чоғида бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтиш шароитида иқтисодий, молиявий соҳаларда ва бошқа соҳаларда ўзаро келишилган сиёсатни амалга ошириш зарурлиги ҳақида таклифлар айтилди.

Учрашувда минтақа мамлакатлари ўртасидаги икки ёқлама ва кўп ёқлама шартномалар ҳамда савдо-иқтисодий битимлар қандай бажарилаётгани таҳлил этилди. Бу муносабат билан сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва инсонпарварлик муаммоларини ҳал этишда, шу жумладан, ишлаб чиқаришдаги таназзул ва пулнинг қадрсизланиши, аҳоли турмуш даражасининг пасайиши оқибатларини маълум даражада енгиллатиш учун асос бўлганлиги таъкидланди.

Учрашув қатнашчилари минтақа мамлакатлари ўртасидаги иқтисодий алоқаларни тағин ҳам мустаҳкамлаш мустақиллигини таъминлаш ҳамда шартномаларга ҳамда битимлар мунтазам назорат қилиб боришнинг аниқ воситаларини ишлаб чиқиш тўғрисида бир фикрга келинди.

Давлат бошлиқлари қардош тожик халқига ҳар томонлама ёрдам беришга тайёр эканликларини тасдиқладилар, республика раҳбариятининг Тожикистонни сиёсий ва иқтисодий буҳрон вазиятидан тезроқ олиб чиқиш юзасидан кўраётган чораларини қўллаб-қувватладилар.

Давлат бошлиқлари Тожикистоннинг конституциявий ҳокимиятини маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлашни ҳамда озиқ-овқат, дори-дармон ва кийим-кечак билан одамийлик ёрдамини кўрсатишни кучайтиришни маъқуллаб фикр билдирдилар.

Учрашув доирасида халқаро ҳамкорлик ва бу соҳадаги ҳаракатларни келишиб олиш, жумладан, минтақа хавфсизлигини ва тинчликни мустаҳкамлаш юзасидан ҳамкорлик қилиш масалалари фикрлашиб олинди.

Бир-бирларига элчилар юборишга қарор қилинди ва бу масалани 1993 йил 1 февралга қадар белгиланган тартибда ҳал қилиш ташқи ишлар вазирликларига топширилди.

Давлат бошлиқлари фикрлашиб олиш натижасида ҳукуматларга нарх сиёсати, алоқаларни ривожлантириш, энергия манбалари билан таъминлаш, Орол ва Каспий денгизлари муаммолари билан боғлиқ бўлган масалаларни минтақа давлатларининг манфаатларини кўзлаб ишлаб чиқишни топширдилар. Томонлар Оролни сақлаб қолиш халқаро жамғармасини тузиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Жамғарманинг мажлисларини Қизил Ўрда, Нукус ва Тошҳовузда ўтказиш зарур деб топилди.

Учрашув қатнашчилари давлат ва ҳукумат бошлиқларининг учрашувларини мунтазам ўтказиб туриш мақсадга мувофиқ деган якдил фикрни айтдилар. Навбатдаги учрашув шу йилнинг апрель ойида Ашғабад шаҳрида ўтади.

Тошкент шаҳри, 1993 йил 4 январь.

* * *

Шу куни Ўрта Осиё ва Қозоғистон давлат бошлиқлари журналистлар учун матбуот конференциясини ўтказдилар.

* * *

Учрашув қатнашчилари — мустақил давлатлар раҳбарлари шу куни Тошкентдан жўнаб кетдилар.

ЎзА мухбирлари.

СУРАТДА: кутиб олишдан лавҳалар.

А. ЗУФАРОВ (ЎзА) суратлари.

ЭНГ СЎНГГИ ХАБАР

ҚАНДОЛАТЧИ ИТАЛИЯГА БОРАДИ

Ўзбек қандолатчиларининг таърифу-тавсифлари етти иқлимга ёйилгани минг-минг йиллардан буён оламга аён. Янги йил арафасида мустақил ҳамдўстлик мамлакатлари қандолатчиларининг Москвада бўлиб ўтган кўрик-танлови буни яна бир бор тасдиқлади.

Ўзбекистон пойтахти Тошкент шаҳрилик Аббос Зокиров ушбу танловда муваффақиятли қатнашиб, фахрли биринчи ўринни эгаллади. Ҳакамлар ҳайъати бир овоздан уни ғолиб деб топди. Энди у Италияда бўладиган жаҳон танловида қатнашади.

Ҳамшаҳримизни бу муваффақияти билан қизғин қутлаймиз ва унга Италияда ҳам зафар ёр бўлсин деймиз.

(Ўз мухбиримиз).

ҲАР КИШИГА 3 ҚОП ГУРУЧ

Автомобиль йўлларини қуриш, ремонт қилиш ва фойдаланиш Задарё район бошқармасининг ходимлари 25 тоннадан ортиқ гуруч олдилар.

Ёрдамчи хўжаликда етиштирилган шоли оқланиб, ходимларга жуда арзон баҳода — килограмми саккиз сўмдан сотилди. Ҳолбуки ҳозир бозорда гуруч нархи 80 сўмдан ошиб кетди... Хуллас бошқарманинг ҳар бир ходими уч қоп сара гуруч олди.

(ЎзА).

ЛЕНИН БИЛАН ХАЙРЛАШИШДИ

Пойтахт ҳокими маҳкамаси ҳузуридаги Атамалар комиссияси ташкил этилгандан буён ўтган уч ярим йил мобайнида биргина Ленин номини метрополитендан, Халқлар Дўстлиги саройидан, туманлардаги учта кўчадан, бир нечта мактабдан, болалар истироҳат боғидан олиб ташлаганди. Яқинда яна пойтахтдаги 125 мактаб жамоаси ҳам Ленин номидан воз кечишди. Эндиликда бу зиё маскани истибдод қурбони Маҳмудхўжа Беҳбудий номи билан юритилмоқда.

Хўш, шаҳарда яна нечта Ленин номи қолди? Ҳа, Улуғбек қўрғонидаги битта кўча шу номда. Яқин кунларда у ҳам янги, миллий қиёфада номланиши кутилмоқда.

ЯНА БИТТА «ТУРКИСТОН»

Тошкент шаҳар ҳокими қарорига кўра 1993 йил арафасида Миробод туманидаги «Привокзальная» кўчасининг номи ўзгартирилди. Эндиликда у «Туркистон» кўчаси деб юритиладиган бўлди. Демак, энди пойтахтга Шимол томондан келувчи меҳмонлар поезддан тушибоқ, қайси ўлкага келганликларини аниқ ҳис этадиган бўлдилар.

Д. САИДОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ МАТБУОТ ХИЗМАТИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ТЕНГЛАР ИЧРА ТЕНГ

«Мустақиллик, тинчлик, ҳамкорлик — бизнинг асосий бойлигимиз». Москвада чиқадиган «Деловая жизнь» журналининг янги сони Ўзбекистон Республикаси ҳукумати юритаётган сиёсатнинг мақсад-мазмуни жамланган ана шу сўзлар билан очилади.

Маълумки, сентябрь ойида халқимиз республика мустақиллигининг бир йиллигини зўр тантана билан нишонлаган эди. Бир йил тарих олдида ҳеч гап эмас. Аммо Ўзбекистон учун ўтган шу бир йил асрларга татигуликдир. «Деловая жизнь» ҳам ўз ўқувчиларига бунинг аҳамиятини атрофлича тушунтириб беришни мақсад қилиб, мустақил Ўзбекистон ҳақидаги материалларга катта ўрин ажратган.

Ўзбекистоннинг географик жойланиши, иқтисодиёти, ижтимоий ҳаёти ҳақида илгарилари ҳам матбуотда жуда кўп маълумотномалар чиққан. Аммо республика қиёфасини энди мустақиллик мезони билан ёритиш керак. Журналдаги Ўзбекистоннинг ҳозирги иқтисодий аҳволи, ижтимоий тараққиёти ва ташқи иқтисодий алоқалари ҳақидаги лўнда ахборотлар бу талабга жавоб беради. Айни пайтда бу маълумотномалар журналхонларни Ўзбекистоннинг мустақил ҳаёти ҳақида кенгроқ маълумот олиш учун навбатдаги саҳифаларни варақлашга ундайди.

«Жаҳон ҳамжамиятига ўз йўлимиз билан». Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Деловая жизнь» журнали саволларига жавоби ана шундай номланган.

Журналда таъкидланганидек, Ислом Каримов, нафақат мустақил Ўзбекистоннинг биринчи президенти ҳисобланади, балки собиқ иттифоқ республикалари орасида ҳам биринчи президентдир. Бу катта масъулият. Бу катта жасорат. Мустақил бир йилнинг ўзбек халқи ҳаётидаги аҳамияти сарҳисоб қилинганда президент масъулиятининг тарихий кўлами намоён бўлади. Шу қисқа даврда халқимизнинг асрий орзуси —ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи амалга оширилди. Халқимиз мустақиллик йўлини танлади, бу янги конституция билан мустаҳкамлаб қўйилди. Ўзбекистон халқлари ўлкадаги битмас-туганмас бойликларнинг ҳақиқий хўжайинига айландилар.

Шу бир йил ичида чинакам демократик ҳуқуқий давлатнинг мустаҳкам пойдеворини қўйишга муваффақ бўлинди. Ягона мафкура ҳукмронлиги барҳам топди. Кўппартиялик, фикрлар ва ғоялар хилма-хиллиги қарор топди.

Жаҳондаги 125 давлат Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини тан олди. 60 та хорижий давлат билан дипломатик алоқа ўрнатилди.

1992 йилнинг 2 мартида Ўзбекистон Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинди. Умумоврупо Ҳамжамияти ва жаҳондаги бошқа бир қатор етакчи ташкилотларнинг аъзоси сифатида Ўзбекистон фаол ташқи сиёсат юритмоқда.

— Давлат тараққиёти жараёнида тўпланган ҳамма яхши ва фойдали нарсалардан фойдаланамиз, — дейди суҳбатнинг давомида Ўзбекистон Президенти. — Республиканинг ўзига хос хусусиятига мос келувчи ҳамма нарсани оламиз. Аммо у ёки бу моделдан кўр-кўрона нусха кўчириш ҳақида ҳеч қандай гап бўлиши мумкин эмас.

Ислом Каримов ўз жавобларида Ўзбекистоннинг ўзига хос тараққиёт йўлини атрофлича шарҳлаб беради.

Собиқ иттифоқ таркибидаги республикалар орасида Ўзбекистон вазиятнинг барқарорлиги, аҳолини ижтимоий ҳимояланганлиги билан ажралиб туради. Албатта, журнал мухбирини бунинг сабаблари, республикада кечаётган бозор иқтисодиётига ўтиш жараёни, ерга муносабат, хусусийлаштириш, ташқи сиёсат, Ўзбекистоннинг Ўрта Осиёда, умуман мусулмон давлатлари ўртасидаги ўрни ва роли каби кўпдан-кўп масалалар ҳам қизиқтирган. Ўзбекистон Президентининг жавобларини ўқиб, келажакка умид кўзи билан қараган, ўз кучига ва юртининг бойликлари ҳамда иқтисодий қувватига ишонган ҳолда ўзига хос йўл билан бахтиёр фаровон ҳаётга дадил одимлаётган ўзбек халқининг қиёфасини тўла тасаввур қилиш мумкин.

Журналда Ўзбекистон олий мажлисининг қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари бўйича қўмитаси раиси Эркин Ҳалилов «МДҲ: амалда ва келажакда» номли мақоласи билан қатнашган. Унда МДҲнинг ҳаётий зарурат туфайли пайдо бўлганлиги, бу ҳамкорлик жаҳон ҳамжамияти тарихида бутунлай янгича йўналишдаги муносабатларни бошлаб беражаги ишончли далиллар билан асослаб берилган.

«Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятида ўзининг муносиб ўрнини эгаллайди». Бу шунчаки орзу эмас, балки республика ҳукумати юритаётган сиёсат, халқимизнинг бутун ҳаракати ана шу мақсадга бўйсундирилгандир. Республика бош вазирининг ўринбосари, ташқи иқтисодий алоқалар вазири Ўткир Султоновнинг «мол олиб келишдан — четга мол чиқаришга» деган мақоласи ана шу ҳақдадир.

Маданий ва умуминсоний қадриятлар халқ академияси Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришда фаол қатнашиш мақсадида республикамизда тижорат банкини очди. Йил охиригача унинг маблағини 1 миллиард сўм ва 20 миллион долларга етказиш мўлжалланаётир. Академия президенти Тошпўлат Тожиддиновнинг «Ўз ҳолимизча кун кечиролмаймиз» сарлавҳали суҳбатида таъкидланишича, мазкур ташкилотнинг Ўзбекистондаги фаолияти кўпқирралидир.

Мустақиллик республикамизда виждон эркинлигини таъминлашда янги имкониятларни намоён этди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги дин ишлари бўйича қўмита раисининг биринчи ўринбосари Убайдулла Уватовнинг «Виждон эркинлиги — озодлик ва демократия қалби» деган мақоласида шу соҳада республикада амалга оширилаётган ибратли ишлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов «Ватанимиз ягонадир» мақоласи билан «Деловая жизнь»нинг ушбу махсус сонида қатнашган.

Мустақил мамлакатнинг матбуоти ҳам мустақилликка хизмат қилиши шарт. «Бугун Ўзбекистондаги матбуот ходимларига жаҳон ҳамжамиятидаги давлатлар каби барча шароитлар яратиб берилган. Сиз Ўзбекистонга журналист сифатида келмоқчимисиз? Марҳамат, Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлаган умум қабул қилган аккредитация қоидалари асосида Ташқи ишлар вазирлигининг матбуот ва ахборот бўлимидан рўйхатдан ўтинг... Бундан бошқа муаммо йўқ». Лекин республикани ҳар қандай туҳмат учун карвонсаройга айлантиришга йўл қўймаймиз! Бу кимларгадир тоталитаризм ва демократияни бўғиш бўлиб кўринар. Кечирасиз, азизлар, мустақил Ўзбекистонда ҳақиқий ва тўғри ахборотларни севиб ўқийдилар.

Аксинча ишлаётган ҳамкасблар билан биз энди чиқишолмаймиз. Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот котиби Шавкат Яҳёевнинг «Саломга яраша алик» мақоласида мустақил Ўзбекистоннинг матбуот ва журналист ўртоқлар билан ҳамкорлик қоидалари ана шундай лўнда баён этилган.

Булардан ташқари «Деловая жизнь» саҳифаларида мустақил Ўзбекистон Республикаси ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи фотосуратларга ҳам кенг ўрин ажратилган.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, Ўзбекистон ҳукумати юритаётган ички ва ташқи сиёсатнинг тўғрилигини тараққийпарвар кишилар тан олмоқдалар. «Деловая жизнь» журналининг 1992 йил 13—14 сони бунга мисолдир.

БУГУНДАН ЭРТАМИЗ ЯХШИРОҚ БЎЛАДИ

Янги йилда қандай яшаймиз? Юртимизда бу савол безовта қилмаётган бирор кишини топиб бўлмаса керак. Келгусида иқтисодий ҳаётимиз қандай кечишини билиш мақсадида шу соҳа мутахассисларига қуйидаги уч савол билан мурожаат қилдик:

1. Янги йилда давлатимиз иқтисодида қандай кескин сифат ўзгаришлари бўлиши мумкин, деб ўйлайсиз?

2. Бу йил ҳам нарх-наво ўсиб бораверадими? Ёки...

3.Халқимизнинг турмуш шароити қай томонга ўзгаради?

Уларнинг тахмин ва фаразлари бир қадар илмий асосланган бўлгани сабаб, суҳбатларимизни сизнинг ҳукмингизга ҳавола қилишни лозим топдик.

2-БЕТГА ҚАРАНГ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ёнилғи, энергия манбалари, техника ва ускуналарга харажатлар муттасил ошиб бораётган шароитда республика шаҳар ва шаҳар атрофида йўловчиларни ташийдиган транспортнинг барқарор ишлаши учун зарур шарт-шароит яратиш мақсадида «Шаҳар ва шаҳар атрофи автотранспортида йўловчилар ташиш тарифлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Бу қарорга мувофиқ, метро, трамвай, троллейбус ва автобусларда йўл ҳақи 1993 йил 5 январдан бошлаб 3 сўм миқдорида белгиланди.

Шаҳар атрофи йўловчилар ташийдиган автомобилларда амалдаги йўл ҳақлари тарифининг энг юқори миқдори ҳам шу йил 5 январдан бошлаб 1,5 баравар ошади.

Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ аҳолининг айрим тоифаларига шаҳар ва шаҳар атрофида йўловчиларни ташиш автомобиль транспортида юриш учун берилган ва ҳозир амал қилиб турган имтиёзлар сақлаб қолинади.

ҚАРОРГА ШАРҲ

Сўнгги вақтда электр энергия, ёнилғи, техника, асбоб-ускуналар ва эҳтиёт қисмлар нархи беҳад ошиб кетганлиги натижасида республика йўловчиларни ташийдиган транспорт корхоналарининг иши қийинлашди.

Масалан, битта автобуснинг қиймати 102 баравар, такси учун фойдаланиладиган битта енгил автомобиль қиймати 750 баравар, бир тонна бензин — 210 баравар, бир киловатт электр энергия — 20 баравар, автомобиль шиналарининг битта комплекти қиймати 410 баравар ошди.

Ўтган йили бир йўловчининг жамоат транспортида бир марта юриши учун давлат бюджетидан қўшимча равишда ўртача 4 сўм 28 тийин сарфлаган бўлса, 1993 йилда харажатлар кўпайганлиги сабабли давлат ана шу мақсадга қўшимча равишда 4 сўм 65 тийин ажратмоқда.

Аҳолининг камбағал тоифаларини, айниқса, пенсионерлар талабалар ва мактаб ўқувчиларини ижтимоий ҳимоялаш мақсадида республика ҳукумати шаҳар ва шаҳар атрофи жамоат транспортида юриш қийматининг қатъий миқдорини белгилаб қўйди. Масалан, мактаб ўқувчиси автобусда юриш учун 40 сўмга имтиёзли карточка сотиб олган бўлса, у 60 сўм миқдорида имтиёз олган бўларди, эндиликда у 60 сўмга автобус карточкасини сотиб олса, 90 сўм имтиёз олган бўлади.

Олий ўқув юртларининг талабалари жамоат транспортининг уч турида юриш учун қиймати 66 сўмлик карточкани сотиб олиб, 204 сўм миқдорида имтиёз олган бўлсалар, эндиликда қиймати 99 сўмлик карточкани сотиб олиб, 306 сўм миқдорида имтиёз олган бўладилар.

Пенсионерлар хусусида ҳам худди шундай. Улар жамоат транспортининг уч турида юриш учун қиймати 94 сўмлик бир ойлик карточкани сотиб олиб, 236 сўм миқдорида имтиёз олган бўлсалар, эндиликда 141 сўмга бир ойлик карточкаларни сотиб олиб, 354 сўм миқдорида имтиёз оладилар.

Қарорда таъкидланганидек, йўловчиларнинг айрим тоифалари, жумладан, Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва қатнашчилари, байналмилалчи жангчилар ва бошқа айрим тоифадаги йўловчиларнинг пассажир транспортида бепул юришлари сақлаб қолинади.

Транспортда текин ва имтиёзли юриш билан боғлиқ харажатлар 1 миллиард 101 миллион сўмни ташкил этади. 1993 йилда жамоат транспортининг зарарини қоплаш учун давлат 10,5 миллиард сўм ажратиши кўзда тутилмоқда.

Биринчи суҳбатдошимиз Андижон иқтисодиёт ва бошқарув институти ректори, иқтисод фанлари доктори, профессор Тоҳиржон ИМИНОВ.

— АВВАЛО ИҚТИСОДИЁТДАГИ сифат ўзгаришларида рўй бериши мумкин бўлган кескинликка нисбатан муносабат билдирмоқчиман. Жаҳон ривожланган давлатлари тажрибаси шуни кўрсатадики, иқтисоддаги ўта кескин сифат ўзгаришлари, одатда сиёсий алғов-далғовликка олиб келади. Оқибат натижада иқтисодда яхши ният билан бошланган ислоҳотлар кутилган натижани бермайди. Бунинг сабаби шуки, ҳар қандай иқтисодий ислоҳотни ҳукуматлар эмас, одамлар амалга оширишни унутиб қўйилади. Агар бу ислоҳот қўйилган бўлишламаса, уни халқ маъқулламаса, халқ бундай ўзгаришга тайёр бўлмаса, ҳеч қандай ислоҳотни амалга ошириб бўлмайди.

Ғарбий Германия, Япония, Жанубий Корея, Тайван, Туркия каби давлатлар қисқа муддат ичида улкан иқтисодий баркамолликка эришди. Ўтиш даврида бу давлатларнинг барчасига хос бўлган умумий принцип — «иқтисодий ислоҳот+сиёсий стабиллик=тараққиёт»дан иборат бўлган. Ўйлайманки, давлатимизнинг ҳозирги ривожланиши ҳам шу принцип билан узвий боғлиқдир.

Саволингиз мазмунига келсак, биз иқтисодчилар янги йилда бўлажак сифат ўзгаришлари борасида умидимиз жуда катта. Энг аввало бозор муносабатларининг шакллантириш, бозор инфраструктурасини яратиш борасида қатъий қадамлар қўйилади. Товар ишлаб чиқарувчилар ва хизмат кўрсатувчиларни давлат тасарруфидан чиқариш турли мулк формаларининг шаклланиши тезлашади. Натижада ишбилармонлик, кичик бизнес ва эркин рақобат ривожланади. Бу чоралар натижасида истеъмол бозори бир қадар яхшиланиши керак.

Бундан ташқари, янги йилда бозор инфраструктурасининг зарур элементлари бўлган банк, молия-кредит ва солиқлар тизими бўйича, меҳнат, валюта, қимматбаҳо қоғозлар ва ишлаб чиқариш воситалари бозорларини шакллантириш борасида муҳим тадбирларни амалга ошириш белгиланган.

Бизнингча янги йилда амалга оширилажак иқтисодий сиёсат ўзгаришларининг энг муҳимлари, давлатлараро, ташқи иқтисодий алоқаларимизнинг янги даражага кўтарилишидир. Президентимиз ва ҳукуматнинг ҳаракатлари натижасида янги йилда давлатимизга чет эл инвестицияси салмоғининг тезлик билан ортиб бориши кутилаяпти. Бунинг оқибатида мамлакатимизга замонавий технологиянинг келиши, янги иш жойларининг яратилиши тезлашади. Бу ҳаракатнинг энг муҳим натижаларидан бири — жумҳуриятимизда ёпиқ циклли, яъни тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш салмоғининг ортиши, хом ашё ресурсларини экспорт қилишнинг камайишидир. Бу иқтисодий мустақиллигимиз учун энг муҳим омил ҳисобланади.

Янги йилнинг муҳим хусусиятларидан яна бири, бу йил мутахассис кадрлар тайёрлашда сифат жиҳатдан анчагина янги тизимга ўтиш бошланади. Бу тизим асосан олий ва ўрта махсус ўқув юртларида икки босқичли ўқитувни жорий этиш, ўқув юртларига талабалар қабулида тест синовларига ўтиш, олий мактаб тизимида турли мулк формаларини шакллантириш руҳсат этилгани билан боғлиқдир. Бу чоралар кадрлар тайёрлаш сифатини яхшилашда муҳим қадамдир.

— НАРХ-НАВО ҲАҚИДА гап кетадиган бўлса, мен аввало унинг абсолют ва нисбий ўсишини фарқлашни таклиф қилган бўлардим. Нарх умумий миқдори абсолют, яъни миқдор жиҳатидан ўсиб бориши ҳамма давлатлар учун хосдир. Бунинг сабабларидан бири инфляция жараёни билан боғлиқ. Аммо ҳозирги кунда МДҲ давлатларида нарх даражасининг абсолют ошишига, кўпроқ бу давлатларнинг айрим тур товарлар ишлаб чиқаришга бўлган монопол ҳуқуқларидан фойдаланиб ва ўзларининг истеъмол бозорининг кўпини давлатлар ҳисобига яхшилаш учун олиб бораётган сиёсати сабаб бўлмоқда. Ягона пул бирлигига амал қилиб турган давлатларда бундай сиёсат юргизиш оқибатлари ҳаммамизга аён...

Баҳолар ўртасида пайдо бўлган фарқни тугатмоқимиз, ҳеч бўлмаганда, биз билан чегарадош Қирғизистон, Қозоғистон каби давлатлар истеъмол молларини баҳоси даражасига бўйинча етиб олишимиз лозим. Яъни биз янги йилда нарх-навони 1992 йил даражасида сақлаб қололмаймиз. Бунга ҳам инфляция, ва ҳам кўшни давлатлар ўтказаётган нарх сиёсати йўл қўймайди. 1992 йилнинг биринчи ярмида МДҲ давлатларида инфляциянинг ойлик даражаси 25—30 фоиз бўлиши кутилмоқда. Бундан ташқари халқ истеъмоли молларининг 60—65 фоизини четдан келтирамиз. Ана шу сабабларга кўра, мамлакатимизда нарх-наво даражаси ўзимизга тўғридан-тўғри боғлик бўлмаган ҳолда ўзгаради.

Фикримнинг сўнгида айтмоқчиманки, шу пайтгача нарх — бу товар қийматининг пулдаги ифодасидир, деган тушунчага амал қилиб келдик. Марказлашган маъмурий бошқарув тизими учун бу жуда қулай эди. Чунки бу товар ишлаб чиқиш учун кетган харажатларни ва фойда нормасини исталган даражада белгилаш ва нарх қўйишга имкон яратар эди. Ривожланган бозор шароитида эса нарх талаб ва таклифнинг ўзаро нисбатида шаклланади. Яъни бозоримиз қанча мўл бўлса нарх ҳам шунча стабиллашади. Бу кунларга етиш кўп узоқ бўлмаса керак.

— БУ БОРАДА ЎТА ижобий фикр бўлиши мумкин эмас. Чунки ҳали олдимизда собиқ СССРдан мерос бўлиб қолган улкан муаммолар турибди. Уларни бартараф этмай, бозор иқтисодиёти баркамоллигига эришмай туриб халқимиз турмуш шароитида юксак кўрсаткичларга эришиш қийин. Аммо, нисбатан олганда, мамлакатимиз фақат олға кетаяпти. Юртимиздаги тинчлик, сиёсий стабиллик биримизни икки бўлишига сабаб бўлаяпти. Демак, бугундан эртамиз яхшироқ бўлиши керак. Энг асосийси, халқимиз меҳнат қилаяпти, эртанги кунга замин тайёрлаяпти, бекорчи сафсата сотиб, митингбозлик қилаётгани йўқ. Худога шукурки, бизнинг ҳукуматимиз энг оғир иқтисодий танглик даврларида ҳам халқ турмуш даражасини стабил сақлаб қолишга эришди. Бундан буёғи эса ривожланишга юз тутдик.

Айтмоқчиманки, янги йилда халқимиз турмуш шароити бир мунча яхшиланиши керак.

Иккинчи суҳбатдошимиз Тошкент Молия институти проректори, иқтисод фанлари доктори, профессор Аҳмаджон ЎЛМАСОВ.

— ЯНГИ ЙИЛДА ИҚТИСОДИЙ ҳолат қандай бўлишини аниқ рақамлар билан кўрсатиш қийин. Тахминимча янги йилда иқтисодий ўсишнинг пасайиб бориш суръатлари секинлашиши мумкин. Ҳамма гап бошқа ҳамдўстлик мамлакатларини, айниқса Россиянинг иқтисодий аҳволига боғлиқ. Ўзбекистон иқтисоди бошқаларга, биринчи навбатда Россияга боғлиқ. Агар иқтисодиётнинг умумлашган ва яхлит кўрсатгичи бўлмиш жами маҳсулотни олсак, унинг 40 фоиздан кўпроғини яратиш экспорт ва импортга, айниқса, хом ашё, ёқилғи, машина-механизм, асбоб-ускуналарни ташқаридан келтирилишига алоқадор. Истеъмол товарларининг деярли 60 фоизи ташқаридан келади. Боғлиқлик туфайли иқтисодиётнинг аҳволига бизнинг хоҳиш-ихтиёримиздан қатъий назар ташқи иқтисодий алоқалар жиддий таъсир этади. Иқтисодий танглик сабаби — бу ҳамдўстлик мамлакатлари ўртасидаги хўжалик алоқаларини издан чиқиб кетишидир. Ташқаридан хом ашё, материал, ёқилғи, машина-дастгоҳлар, деталлар, узеллар керакли ҳажмда ва ўз вақтида келиб турмаганидан кейин ҳеч нарса қилиб бўлмайди. Иқтисодий тушкунлик умумий ҳодисага айланди. 1992 йил 10 ойлик якунига биноан миллий даромад яратилиши қуйидагича қисқарди: Россияда — 20 фоиз, Озарбайжонда — 25,5 фоиз, Арманистонда — 41,6 фоиз, Қирғизистон Республикасида — 24,8 фоиз, Ўзбекистонда — 21,8 фоиз. Бир қатор ҳамдўстлик давлатларига нисбатан Ўзбекистонда иқтисодий аҳвол бироз бўлса-да, енгил кечмоқда. Чунки, бу ерда иқтисодиётни пасайиш суръатлари нисбатан суст бормоқда.

Янги йилда ҳозирги тенденциялар асосан сақланади, аммо Россияда ишлаб чиқаришни пасайиши тўхтатилса, бу Ўзбекистон аҳволига ижобий таъсир этади.

Агар мавжуд бўлган ресурслардан оқилона фойдаланиб, иш унумини оширсак, ишлаб чиқаришнинг пасайишини тўхтатиб қолиш ҳам мумкин. Ҳозир ишлаб чиқариш қаддини бироз бўлса-да, тиклаб турган нарса, бу бошқаларга боғлиқ бўлмаган соҳаларни, энг аввало қишлоқ хўжалигининг, маҳаллий хом ашёда ишловчи саноатнинг барқарорлигидир. Агар уларни ўсишига эришилса, иқтисодий аҳволнинг ҳозирги даражаси сақланиб, ҳатто илгарилаш ҳам юз бериши мумкин. Иқтисодиёт аҳволи фақат иқтисодий ўсишдан иборат эмас. Уни юз бераётган таркибий (структура) ўзгаришлари ҳам белгилаб беради. 1993 йилда иқтисодий мустақиллик томон яна бир қадам қўйилади. Биринчидан, Ўзбекистонда чиқадиган хом ашёни шу ерни ўзида қайта ишловчи корхоналар кўпаяди, уларни салмоғи ортади. Ашёни қайта ишлашдан олдин келадиган даромад Ўзбекистонни ўзига тегади. Иккинчидан, Ўзбекистон ўзини-ўзи маҳсулот билан таъминлашда олға боради. Шу ерни ўзида озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш кўпаяди. Ташқаридан келтирилган маҳсулотларни саноатда қайта ишлаш кучайтирилади. Натижада, Ўзбекистонни иқтисодий қарамлиги сусаяди. 1993 йил Ўзбекистон экспорт потенциалини ортишини кутиш мумкин. Бу экспортбоп товарлар ишлаб чиқаришни кенгайиши билан боғлиқдир. Бу давлатимиз хазинасига валюта тушумларини кўпайтириши мумкин. Агар 1993 йил учун иқтисодий тушкунлик салбий ҳодиса бўлса, ишлаб чиқаришдаги структура силжишлари ижобийдир.

— ҲОЗИР ИНФЛЯЦИЯ жараёни давом этмоқда. Инфляцияга хос нарса, бу — нарх-навони тез кўтарилиб, пул қадр-қимматининг пасайишидир. Инфляция — бу шундай офатки, уни дарҳол тўхтатиб бўлмайди. Шу сабабли 1993 йил нархларни ўсиши тўхтаб, улар пасаяди деб ўйлаш қийин. Инфляция — умуминсоний ҳодиса, лекин унинг суръатлари ҳар хил. Ер юзида инфляция йилига 1 фоиз кам бўлган биргина мамлакат бор. Бу Австралиядир. Инфляция шиддаги ҳамдўстлик мамлакатларида кучли. Аммо нарх-навонинг ўсиб боришини давлат кучли назорат қилиб, уни кишанлаб турганидан Ўзбекистонда инфляция нисбатан суст бормоқда. 1992 йилнинг сўнгги ўн ойи ичида 1991 йилги ўн ойлик даврга нисбатан олганда аҳолига сотиладиган истеъмол товарларининг нархи қуйидагича ўсди: Ҳамдўстлик мамлакатлари бўйича 1025 фоиз, Россияда 1078 фоиз, Украинада 1028 фоиз, Қозоғистонда 841 фоиз, Қирғизистонда 984 фоиз, Туркманистонда 803 фоиз ва ниҳоят Ўзбекистонда 637 фоиз.

Аммо ўтган йилнинг сўнгги ойларида Ўзбекистонда ҳам нарх-навони ўсиши суръатлари орта бошлади. Агар 1992 йил 9 ойи давомида нарх-наво ўртача ҳар ойда 8,4 фоиз ошган бўлса, октябрь ойида у 12,9 фоиз ошди. Инфляцияни назорат қилиш тобора қийинлашмоқда.

Аммо иш ҳақи, пенсия, нафақа, стипендия, бошқа даромадлар ҳам ошади. Нарх-наво ҳақида гап кетганда нархга 2 нуқтаи-назардан қарашни унутиб бўлмайди. Биринчиси, нархнинг абсолют миқдори, яъни товарни даромаддан қатъий назар неча сўм туриши. Иккинчиси, нархнинг нисбий миқдори ёки даражаси, яъни товарни неча сўм туришидан қатъий назар, унинг даромаддаги ҳиссаси, бошқача айтганда, нархни даромадга қарагандаги миқдори. Бу муайян даромадга қанча товар келишини билдиради. Инфляция тўхтатилганда ҳам нарх олдинги абсолют миқдорига қайтмайди, унинг нисбий миқдори камаяди, яъни нарх даромаднинг тобора кичик ҳиссасига тенг келади. 1993 йилда нархнинг абсолют ва нисбий камайиши юз бермайди, лекин нархнинг ўсиш суръатлари бошқа ҳамдўстлик мамлакатларига нисбатан суст боради. Гап шундаки, Ўзбекистон импорт ҳисобидан ва майда ишлаб чиқаришни энг аввал майда деҳқон хўжалигини уюштириш ҳисобидан товарларни кўпайтириб, улар нархини ўсиш тезлигини пасайтириш имконига эга.

Нарх-навони тўхтатиб қолиш 2 омилга боғлиқ: биринчиси — товарлар ишлаб чиқаришни кўпайтириб, бозорни тўйдириш; иккинчиси — пул эмиссиясини, яъни янги пулларни муомалага чиқаришни товарлар миқдорига қараб таъминлаш. Бу икки омилни 1993 йил ишга солиб бўлмайди.

— ЯНГИ ЙИЛДА ХАЛҚ турмуш даражаси ҳозирги даража сақланиши ҳам мумкин. Ҳамма ерда халқ турмуш даражаси иқтисодиётга боғлиқдир, чунки ҳар бир жамият халқи ўзи ишлаб чиқарганига қараб истеъмол қилади. Истеъмол даражаси иқтисодиёт даражасидан юқори бўлиши мумкин эмас. Агар шундай бўлса, жамият бировларга боқиманда бўлади ёки қарзга яшайди. Ишлаб чиқариш билан истеъмолнинг боғлиқлигини ҳисобга олсак, 1993 йилда эски йилдагига нисбатан иқтисодий ўсишни ҳозирги даражада сақлаб қолиш катта гап.

Бас, шундай экан, халқ турмушини пасайиш тенденцияси мавжуд. Аммо унинг суръатлари бошқа ердагидан Ўзбекистонда суст бўлади, деб айтиш мумкин. Ҳозир ҳам шундай. Халқ турмуши даражасини реал даромад белгилайди, у эса пул даромадлари билан нарх-навонинг нисбатига боғлиқдир. Шу йилнинг ўн ойида Ўзбекистонда аҳоли жон бошига ҳисобланган пул даромадлари 3,6 марта кўпайди, нарх-наво эса 6,4 марта ошди. Бинобарин аҳоли турмуш даражаси 1,6 марта пасайди. Аммо Ўзбекистонда аҳвол анча енгил кечмоқда, чунки аҳоли турмуш даражаси Қирғизистонда 2,8 марта, Россияда 1,9 марта пасайди. Агар иқтисодиётни барқарорлаштиришга эришсак, ҳозирги турмуш даражасини сақлаб қолиш ҳам мумкин. Ўйлайманки, Ўзбекистонда аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш, уни истеъмоли юқори бўлмаса-да, бошқа ердагидан дуруст бўлади, чунки бизда озиқ-овқатни майда деҳқон хўжалигида кўплаб ишлаб чиқариш имкони бор ва бундан ташқари уни импорт қилиш имкони ҳам оз эмас.

Энг муҳими, ҳозирги кунда мамлакатда олиб борилаётган иқтисодий ислоҳот қийинчилик билан бўлса-да, халқимизни порлоқ келажакка олиб бориши аниқ. Ишонч билан айтиш мумкинки, бугундан эртамиз яхшироқ бўлади.

Суҳбатларни
Ислом ҲАМРО тайёрлади.

Иқтисодий шарҳ

БУГУНДАН ЭРТАМИЗ ЯХШИРОҚ БЎЛАДИ

КЕЧА, БУГУН, ЭРТАГА

● ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ «Ўзбекистон Республикаси халқ артисти», «Ўзбекистон Республикаси халқ ҳофизи» фахрий унвонларига эга бўлган шахсларнинг иш ҳақига мансаб маошларига ва пенсияларига ҳар ойда энг кам миқдордаги иш ҳақининг 60 фоизи миқдорида, «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони бўлган шахсларга эса 40 фоиз миқдорда қўшимча белгиланди. Собиқ Иттифоқ фармонларига мувофиқ «СССР халқ артисти» фахрий унвонини олган шахсларга «Ўзбекистон Республикаси халқ артисти» даражасида қўшимча ҳақ тўланадиган бўлди.

● СУДАН ИҚТИСОДИЙ жиҳатдан суст ривожланган мамлакатдир. Бозор иқтисодиётига ўтган бошқа Араб мамлакатларидан фарқли ўлароқ Ер юзидаги камбағал давлатлардан бири бўлиб қолган. Араб дунёсида ҳудудий жиҳатдан энг катта давлат бўлган Суданда кўпчилик сиёсатдонлар ва иқтисодчи олимларнинг фикрича, янги аср бошларида иқтисодий юксалиш даври бошланди. Ҳали фойдаланилмай турган олтин, кумуш, мис, нефть ва бошқа бойликларини ишга тушириш учун моддий, илмий асослар аста-секинлик билан бўлсада, яратилмоқда. Судан фунти дунёдаги қадрибаланд пуллардан бири сифатида ўз мавқеини бой берганича йўқ. Судан Республикаси ўз мустақиллигининг 37 йиллигини нишонлади.

● КЎҲНА ТАРИХ НЕНЕ юксалиш ва таназзулларнинг гувоҳи бўлмаган. Жанубий-Шарқий Осиёдаги Ҳинди-Хитой ярим ороли ҳамда материкнинг бир қисмида жойлашган, 40 миллиондан зиёд аҳолига эга бўлган Бирма давлатининг номи ҳозир харитада йўқ. Эндиликда бу давлат Мьянма Иттифоқи деб юритилади. 4 январь куни Мьянма Иттифоқи ўзининг 45 йиллигини муборакбод этди.

● ТОЖИКИСТОНДА НОҚОНУНИЙ қурол-яроғларни топшириш муддати тугади. Шу муносабат билан Тожикистон Ички ишлар вазирлиги ўз қўшинларига фуқароларнинг яшириб қўйган қурол-яроғларини тортиб олиш мақсадида уйларини тинтув қилишга ижозат берди.

● ОЗОДЛИК ОРОЛИ — Куба Республикаси ўз мустақиллик кунини нишонлади.

● ИСМИ — Якуб Вала, вазни 4,5 килограмм, бўйи — 53 сантиметр, туғилган жойи — Тршебич шаҳри, ўзини аъло даражада ҳис этмоқда, — мустақил Чехия Республикаси биринчи фуқаросининг қисқача таржимаи ҳоли ана шулардан иборат. Гўдак 1993 йилнинг дастлабки дақиқаларида дунёга келди. Чақалоқни собиқ Президент Вацлав Гавел, Чехия Бош вазири Вацлав Клаус, Прага архиепископи, чех католик черковининг биринчи вакили буюк Милослав, олимпиада чемпиони Эмил Затопек сингари машҳур кишилар қўйинтирдилар.

БАЙРАМ БИР КУН ЭМАС

Байрам, барибир байрам-да. Шароит қандай бўлмасин, уни қандай аташмасин, барибир унинг борлиги яхши. Айниқса, янги йил — арча байрами, болаларимизнинг энг севимли кунларидан бири бўлиб қолганини инкор этиб бўлмайди. Қорбобо ва Қорқиз ҳам фарзандларимизнинг энг яхши кўрган қаҳрамонлари қаторидан ўрин ола билганлар.

Бу дунёда боланинг қувончидай самимий, боланинг кулгусидай беғубор, боланинг кўнглидай тоза нарсанинг ўзи бўлмаса керак. Мана биз катталар янги йилни кутиб олдик. Биз учун байрам ўтди-кетди. Тамом-вассалом. Болалар эса, янги йилни бир кунда ўтказиб юбормайдилар. Улар учун байрам бир кун эмас. Уларда энди январнинг ярмига қадар кўм-кўк арчалар атрофида ўйин кулги қиладилар. Ўз севимли Қорбоболари, Қорқизлари билан учрашадилар. Дўстлари билан эртаклар дунёсига сайру-саёҳат қиладилар.

Айни кунларда уларга Қорбобо келтирган ёки Қорбобо сиз-у биздан «бериб юборган» арзимас совғалардан кўнгиллари тоғдек ўсади. То кейинги янги йилгача бу совғани асраб-авайлайдилар. Ўртоқларига кўз-кўз қиладилар. Оқкўнгиллик билан бу совғани «Қорбобо бериб юборганини» айтиб фахрланиб юрадилар.

Сиз кўриб турган суратда ўзбек—италия «Совпластитал» қўшма корхонаси ишчиси Азиза Носирова тасвирланган. Бу жамоа янги йилда фарзандларимиз қувончларига қувонч, улашиш учун кўплаб болаларбоп янги йил совғалари ишлаб чиқарган. Сиз Азиза Носированинг олдида ана шу ўйинчоқлардан намуналар кўриб турибсиз.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ сурати (ЎзА).

Йил бошидаги ўйлар

КАСБИМ—ФАХРИМ ВА...

Мени оддий бир режиссёр ва маданият ходими сифатида миллий маданиятимизнинг келажаги, маданият ва санъат ходимларининг бундан кейинги тақдири ўйлантиради. Бизда шундай бир анъана мавжудки, бирор нарсага қарши курашмоқчи бўлсак, эҳтиросларга берилиб кетиб ўша нарсани охирини ўйламасдан таг-томири билан йўқотиб юборишга ҳаракат қилинади. Масалан, Октябрь тўнтаришидан кейин «хурофот», «бидъат» деб ҳамма масжиду-мадрасаларни бузиб ташладик. Ғарб ва Оврўпо санъати, маданиятининг таъсирида минг йиллардан бери куйланиб келинаётган «Шашмақом» ҳамда кўплаб халқ қўшиқлари деярли унутилиб, миллий урф-одатларимиз, анъана ва удумларимиз оёқ ости қилинди. Аллоҳга минг шукурлар бўлсинки, энди-энди кўзимиз очилиб, оқ-қорани таний бошладик. Бироқ, юқоридаги анъананинг таъсиридан ҳам батамом қутилдик, деб мақтана олмаймиз.

Яқинда маданият муассасаларида фаолият кўрсатаётган турли вазифалардаги ходимлар сони 40—50 фоиз миқдорида қисқартирилди. Демак, қанчадан-қанча маданият ва санъат ходимлари махсус маълумоти, иш тажрибаси бўлишига қарамасдан ишдан кетишга, оиласи, фарзандларини боқиш, кийинтириш учун эса ўзи севган касбдан воз кечиб, бошқа соҳалардан иш қидиришга мажбур. Агар шўролар даврида бунёд этилган маданият ва санъат энди бизга тўғри келмайди, деб ҳаммасидан воз кечиб, шу соҳа ходимларини тарқатиб юборадиган бўлсак, маданиятимиз инқирозга юз тутади. Бизнинг бу хатоимизни келажак авлод ҳеч қачон кечирмайди-ку?

Узоқ йиллардан бери бир савол менга тинчлик бермайди. Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият институти, Давлат Консерваторияси, Наманган шаҳридаги Маданият, Тошкентдаги Низомий номли ҳамда театр ва рассомчилик санъати институтлари, қолаверса, вилоятлардаги мусиқа билим юртлари, маданият техникумлари қанчадан-қанча иқтидорли ёшларни тарбиялаб вояга етказган. Наҳотки, булар орасида Маданият бошқармалари, бўлимлари ва бошқа шундай даргоҳларни бошқарадиганлар бўлмаса? Бир мисол: кўп йилларки, Бухоро вилоят маданият бошқармасида бизнинг шу соҳани тушунадиган, шу соҳа вакили раҳбарлик қилганини эслолмайман. Ҳар доим фирқа ва ҳукумат идораларида ишлаган кишилар вазифасидан четлатилганда маданият бошқармалари, бўлимларига бошлиқ этиб тайинланадилар. Бу раҳбарлар ижодий жараённи, ижодкор меҳнатининг қувонч-машаққатларини қайдан тушунсин? Шу боисдан ҳам маданият ва санъат ходимларининг турмуш шароитини яхшилаш, уларга ер участкалари, квартиралар бериш, хизматига, қобилиятига яраша тақдирлаш, ҳар хил имтиёзлардан баҳраманд қилиш ишлари кўнгилдагидек эмас. Жумҳуриятимизда «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи» унвонига, «Маориф аълочиси» нишонига эга бўлган маорифчилар кўп. Ўқитувчиларга давлат уйлари хусусий қилиб берилди. Барча тўловлардан 50 фоиз миқдорида озод этилди. Хайриятки, бу қарорлар маданият ходимларига ҳам жорий этиладиган бўлди.

Ғиждувонлик машҳур мақомчи, «Шашмақом» китобини яратиш ишига катта ҳисса қўшган Шодихон Азизовнинг ўғли Муҳаммад Шодиев ўз отасининг анъаналарини давом эттириб, узоқ йиллар давомида ноҳия маданият уйида «Мақом» дастасини тузиб, бир неча маротаба кўрик-танловларда иштирок этган ва ғолибликка эришган. У тузган «Мақом» дастасининг концертлари Ўзбекистон телевидениеси орқали намойиш этилган, радио орқали эшиттирилган. М. Шодиев томонидан «Гулистон» жамоа хўжалиги клубида ташкил этилган «Мақом» дастаси халқ унвонини олишга сазовор бўлган. Қисқаси, бу ажойиб инсоннинг мақомчилик соҳасидаги хизматлари бениҳоя эди. Бироқ, минг афсуслар бўлсинки, у ўз хизматларига яраша тақдирланмасдан бу дунёдан ўтиб кетди.

Нафақат вилоятимизда, балки бутун Ўзбекистонда машҳур бўлган таниқли бастакор ҳамда созанда Ўлмас Расулов Бухоро шаҳрида катта ишларни амалга оширди. «Сайқал» номли мақомчилар дастасини тузиб, жумҳуриятимиздаги энг яхши бадиий жамоалар сафидан ўрин олишига ҳисса қўшди. Ҳамда улар Самарқандда ўтказилган I—II-Бутунжаҳон мақомчилар симпозиумида иштирок этиш шарафига муяссар бўлишганди. Унинг хизматлари ҳам ўша йиллари Бухоро вилояти Маданият бошқармаси, вилоят партия ва ижроия қўмиталари томонидан инобатга олинмади, мақомчиликни ривожлантириш учун керакли шарт-шароитлар ва имкониятлар яратиб берилмади. Натижада Ўлмас Расулов Бухородан Тошкентга ишга кетишга мажбур бўлди.

Мен юқорида ўзим яхши билган айрим кишилар ҳаётидан, уларнинг ижодий-фаолиятларига нисбатан бўлган муносабатлар ҳақида мисоллар келтирдим, холос. Бунга ўхшаган мисолларни юзлаб маданият ва санъат фидойилари хусусида ҳам айтиш мумкин.

Бу билан нима демоқчиман? Ниятим, маданият ва санъат миллатимиз, халқимизнинг ўтмиши ҳамда эртасини белгилаб беради. Уларсиз яшолмаймиз ҳам. Шундай экан, мен куйиниб тилга олган соҳа ходимлари ҳам эътибордан четда қолмасинлар.

Ҳамро ЖУМАЕВ,
Бухоро вилояти.

МУСТАҚИЛЛИК—БУЮК УСТҚУРМА

ЯҚИН ЎТМИШГА БИР НАЗАР

Маълумки, давлатлараро ассамблея ғояси бугун пайдо бўлгани йўқ. Ассамблея биринчи маротаба МДҲ давлат раҳбарларининг Бишкек шаҳридаги учрашувидан олдин айнан ўша шаҳарда бўлиб ўтган эди. Ҳамдўстликка аъзо бўлган давлат раҳбарлари томонидан қабул қилинган ҳар бир ҳужжат мазкур мажлисда тасдиқлангандан кейингина ҳуқуқий кучга эга бўлади, деган қарорга келинди. Яъни ассамблеяни том маънода собиқ СССР Олий Кенгашининг ноқонуний туғилган вориси, дейиш мумкин эди. Чунки МДҲга аъзо давлатлардан айримларининг, хусусан, Ўзбекистон ва Украина раҳбарлари мувофиқлаштириш қўмитаси, ассамблея ёки бошқа бирор устқурмага рози бўлмасликларини қайта-қайта такрорлашларига қарамай, оммавий ахборот воситалари Санкт-Петербургдаги йиғилишга «Ўзбекистондан ҳам вакиллар келиши кутилган эди», деб алоҳида таъкидлашди. Ваҳоланки, Ўзбекистон вакиллари давлатлараро парламент ассамблеясининг Бишкек шаҳридаги биринчи мажлисида ҳам иштирок этмаган эди.

Давлат раҳбарларининг Бишкек шаҳридаги учрашуви чоғида ҳамдўстлик таркибида яна бир янги иттифоқ пайдо бўлади, деган тахминлар пайдо бўлгани ҳам маълум. Бу иттифоққа Россия, Беларусь, Қирғизистон ва Қозоғистон киради, деб айтилди. Иттифоқ тузилган тақдирда қолган давлатлар билан давлат раҳбарларининг ўтган учрашувлари чоғида қабул қилинган ҳужжатлар ёки икки томонлама муносабатлар асосида алоқалар йўлга қўйиларди.

ИМПЕРИЯ ТИКЛАНИШИДАН КИМЛАР МАНФААТДОР!

Империя парчаланиб кетгач, неча ўн йиллар мобайнида зўравонлик билан қарор топтирилган иқтисодий алоқалар узилар ҳолга келиши оқибатида собиқ СССР фуқароларининг турмуши қашшоқлашиб кетди. Ўз миллий мустақиллигини қўлга киритиб, дунё мамлакатлари қаторига кира бошлаган айрим жумҳуриятларда ҳам, «халқнинг эгнини бут қилмайдиган мустақилликдан кўра», собиқ иттифоқ (империя дейишга тиллари бормайди) яхши дейувчилар ҳам топилиб қолаётир. Бу империяни қайта тиклаш учун «маданий» усуллар топа олмай, бир йилдан бери гангиб юрган шоввозлар учун қўл келмоқда. Иқтисодий таназзул ва биродаркушлик урушлари тинкасини қуритган халқларнинг тинчлик ва инсонга ўхшаб яшаш истагини империя соғинчига айлантириш учун зўр бериб ҳаракат қилинмоқда.

Собиқ империяни тиклашга уринишнинг яна бир сабаби бор, у ҳам бўлса, Россиянинг ўзини парчаланиб кетишдан сақлаб қолишдир. Чунки федератив шартномани иккита республика: Чеченистон ва Татаристон ҳукуматлари имзоламади. Россия ҳукумати нолож бу республикалар ҳукуматига ён беришга мажбур бўлди. Бу ҳол собиқ СССР билан миллий мустақиллик учун курашнинг пешқадамлари бўлмиш Болтиқбўйи республикалари ўртасидаги муносабатларга ўхшаб кетади. Бу республикалар ҳукумати иттифоқ шартномасини имзолашга рози бўлишмагач, собиқ президент М. Горбачёв ўша республикалар билан СССР ўртасида икки томонлама шартнома тузиш ғоясини ўйлаб топган эди.

Россия Федерацияси ҳукумати машаққатлар билан амалга ошираётган иқтисодий ислоҳотлар кутилган натижалар бермаётгани туфайли ҳам у ерда собиқ империяни тиклашга мойиллик билдирувчилар сони кундан-кунга ортиб бормоқда. Айрим ижрочи ва қонун чиқарувчи ҳокимият раҳбарлари эса бу ҳол билан ҳисоблашишга мажбур бўлаётир.

Мамлакатимиз президенти Ислом Каримов мустақил Ўзбекистоннинг биринчи конституцияси қабул қилиниши муносабати билан чет эл ваколатхоналари раҳбарларини қабул этиш маросимида сўзлаган нутқида: «Ўзбекистоннинг мустақиллиги, демократик мустақил давлатни, бозор муносабатларига асосланган янги ижтимоий адолат жамиятини барпо этиш биз танлаб олган йўл бўлиб, биз бу йўлдан ҳеч қачон қайтмаймиз», деб айтган эди. Ўзбекистон ҳукумати ҳамдўстлик давлатлари доирасидаги миллий мустақиллигимизни чеклайдиган, мустақил республикамизнинг янги қабул қилинган конституциясига, қолаверса, мустақиллик декларациясига зид келувчи ҳеч қандай устқурмага, ҳокимият тузилмаларига рози бўлмаслиги табиий. Ўзбекистон Республикаси халқаро ҳуқуқнинг мустақил субъекти сифатида дунё мамлакатлари билан тенгҳуқуқлилик асосида икки томонлама ўзаро манфаатли алоқалар ўрнатмоқда, бундан буён ҳам шу сиёсатни изчил давом эттиражак.

Фахриддин НИЗОМ,
ЎзА мухбири.

Мелиса ҳақида ёзиш қийин. Айниқса, унинг «катталари» ҳақида. Бу одам билан илгари учрашмаганмиз. Лекин, у киши ҳақида беш-олти йил бурун овоза бўлган эртакмонанд гап-сўзлардан ҳамма қатори хабаримиз бор. Шунинг учун бўлса керак, Шукрулло Рўзматовнинг шахси оддий одамлар учун ҳамиша «сирли» бўлиб туюлади...

„Чумчуқдан қўрққан — тариқ экмайди“

(ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ, ПОДПОЛКОВНИК, СОБИҚ МАҲБУС ШУКРУЛЛО РЎЗМАТОВ БИЛАН МУСОҲАБА)

Қаҳрамонимизнинг ташрифномаси:

1955 йилда Данғара туманида туғилган. Армия сафидан заҳирага бўшатилгач, Тошкент Олий милиция мактабида таҳсил олган. Ун икки йилдан бери шу соҳада ишлайди. Икки нафар фарзанди бор. 1986 йилда туҳмат балосига учраб, 1989 йилга қадар панжара ортида кун кўрган.

Суҳбатни ана шундан бошлашни лозим топдик.

— Шукрулло ака, ўша «қора кун»ларингиз ҳақида, агар малол келмаса, ўзингиз батафсилроқ гапириб берсангиз!

— Халқда «бемаҳал ўлимдан, ноҳақ туҳматдан асрасин» деган гап бор. Мен ҳам бунинг жабрини тортдим. Бундан олти йил бурун туҳмат ва игвонинг қурбони бўлдим.

Олий мактабни битириб, оз муддат вилоят ИИБ да ишладим. Саксон иккинчи йилдан бошлаб Қўқон шаҳар ИИБ БХСС катта вакили ва шу хизмат бошлиғи вазифаларида ишлай бошладим.

1986 йилнинг март ойлари эди. Биз шаҳардаги йирик саноат корхоналарининг бирида катта миқдордаги талон-торожликни фош қилдик. Анчадан бери давом этиб келаётган кўзбўямачиликлар, қўшиб ёзиш ва давлат мулкини ўғирлашга чек қўйдик. Бироқ, бизнинг бундай тезкорлигимиз катта курсида ўтирган шу соҳанинг амалдорларига ёқмади. Буни ўзим ҳам билган эдим. Зимдан чоҳ қазиш бошланган кунларнинг бирида мени вилоят ИИБга йиғилишга чақиртириб қолишди. Ўша куни раҳбарлар «зудлик билан вилоят прокуратурасига етиб борасан» дейишди. Прокурорнинг ўша пайтдаги ўринбосари В. В. Галькин мени совуқ қаршилаб олди. Стол устига уйиб ташланган қоғозларни узоқ титкилаган бўлди-да:

— Рўзматов, сен катта миқдорда пора олишда айбланасан. Шу соатдан эътиборан қамоққа олиндинг деявер. Мана ордер! — деди.

Қулоқларимга ишонмасдим. Совуқ тер босди. Галькинга менга нисбатан уюштирилаётган катта ва игвогарона ҳаракат тўғрисида гапириб бердим. Аммо у эшитишни истамади. «Устингиздан шикоят қиламан. Сиз ўғриларнинг ноғорасига ўйнаяпсиз, мен пора олмаганман», деган гапларим ҳам унинг парвосига келмади. Шу куни мени қамоққа олишди. Те[illegible] ҳибсхонасидан тўр[illegible] Ички Ишлар Вазирлигига, Бош прокурор ва собиқ Ўзкомпартия Марказий Қўмитасига кетма-кет ариза—шикоятлар ёздим. Менга нисбатан қасддан уюштирилаётган ғаламисликларнинг умри барибир беш-ўн кунлик деб ишонардим. Ундай бўлмади. Ўша йили тўрт ой давом этган терговдан сўнг вилоят суди аъзоси Сабригин раислигидаги суд мажлиси мени 10 йил муддатга озодликдан маҳрум этди. «Қайсар»лигим туфайли республика Олий Суди 1987 йил майида суд ҳукмини бекор қилиб, «иш»ни терговга қайтарди. Сансалорлик шундан кейин бошланди. «Иш» гоҳ Тошкентга, гоҳ Наманганга ошириларди. Туҳмат каромати умрини ички ишлар соҳасига боғлаб, унга 34 ярим йил хизмати сингган отам — Қодиржон аканинг руҳи учун ҳақорат эди. Аммо, ҳали курашни давом эттиришдан чарчаганим йўқ эди. 1988 йилнинг кузида менинг ишимни собиқ СССР прокуратураси текширишга тушди ва орадан икки ой ўтгач уни СССР Олий Судига топширди. Олий суд эса Қирғизистон республикаси Олий Судига оширди. 1989 йилнинг 15 февраль куни қўшни республика Олий Суди ҳайъатининг суд аъзоси Мутанбова раислигидаги йиғилиш мени тўла оқлади. Ўша дамлардаги ҳолатимни таърифлашга ожизлик қиламан тўғриси. Ҳаёт, Озодлик деган сўзларнинг шунчаки эмаслигига, билъакс, буюк ва тотли калом эканлигига иймон келтирдим. Афсуски, саргардонликда ўтган уч йиллик умрим тенгдошларимдан тўрт-беш ёшга улғайтириб улгурган эди.

— Бир нарсани сўрасам майлими!

— Марҳамат!

— Столингиз устидаги мана бу темир кружка хизмат хонангизнинг ҳуснини озгина бузаяпти, менимча...

— Ҳа, буни айтаясизми? (кулади). Бу кружка менга ўша «қора кун»ларни эслатади. Унда мен совуқ камераларда ётиб, қайнатилган сув ичар эдим...

— Кечирасизу, кружкани шу ерда сақлаш...

— Шарт! Айнан шу ерда сақлашим шарт, биродар! Чунки, у мени ҳар дақиқада хушёрликка чақириб туради. Елғизликда масъулиятнинг ғоят оғирлигини уқтириб туради. Билсангиз. Ҳар-хил расмий ҳужжатларга имзо чекаётганимда, биров ҳақида қатъий бир хулоса чиқаришга шайланаётганимда ана шу темир кружка бонг уриб тургандай бўлади. Йўлдош ота ҳам ўз хизмат хонасида эски чопони ва ковушини сақларкан. Менга қолса, ҳамма тоифадаги раҳбарлар кечаги кунидан ёдгорлик сифатида ниманидир ёнида сақлаб юргани маъқул.

— Бояги гапга қайтсак, озодликка чиққанингиздан кейин Сизни қандай кутиб олишди!

— 1989 йилнинг 10 июнь куни «собиқ маҳбус — Ш. Рўзматовни ўз ишига қайта тиклаш ҳақида буйруқ» эълон қилинди. Ўз севган ишимни яна давом эттира бошладим. Орадан бир йил ўтиб, мени вилоят Кенгаши депутатлигига сайлашди, муддатидан илгари капитан унвони беришди. Жамоамиз жуда аҳил эди. Ходимларимизнинг аксарияти ёшлар. Тўқсонинчи йилнинг июлида эса шаҳар ИИБ бошлиғи этиб тасдиқландим. Яқин ўтмишим кимлар учундир тушга ўхшаган бўлса, эҳтимол. Лекин, мен астойдил ишлашга, атрофдагиларнинг ишончини оқлашга интилдим. Биз республикада биринчи бўлиб отлиқ милиция эскадрони туздик. Жиноятчиликка қарши бор имкониятни ишга солиб курашавердик.

— Эшитишимизча, Сизни яна бир маротаба бадном қилишга уринишган экан.

— Ҳа, шундай бўлган... Келинг, шу ҳақда сўзлашга мажбур қилманг мени!.. Ўшанда бутун шахсий таркибимиз иш ташлади, соғлом фикрли кишилар ғазабланди. Бу ҳақда президентимиз хабар топгач, мен ва яна ўнлаб ходимлар билан батафсил суҳбатлашиб, вазиятни чуқур таҳлил қилиб чиқдилар. Қисқаси, адолат яна бир марта ғолиб чиқиб, мен ўз лавозимимга қайта тикландим.

— Сиз шу соҳанинг энг ёш раҳбарларидан экансиз. Айтингчи сизни вилоят Ички Ишлар Бошқармаси бошлиғи лавозимига тасдиқлашаётганларида кўнглингиздан «мендан кўра тажрибали кишилар ҳам бор-ку» деган фикрлар кечганми!

— Албатта, вилоятда тажрибали милиция ходимлари талайгина. Кўплари менинг устозларим. Уларни самимий ва ишбилармон, ташкилотчи ва қатъиятли мутахассислар сифатида ҳурмат қиламан. Лекин, мени ушбу вазифага тавсия этишаётганларида уларнинг ишончи ҳар нарсадан устун эканлигига чин дилдан ишонганман.

— Ҳозир вилоятда аҳвол қандай!

— Асосий кучни уюшган жиноятчиликнинг илдизига болта уришга қаратганмиз. Кейинги икки ой ичида бир неча ана шундай гуруҳларни қўлга олдик. Масалан, 26 та шахсий автомашинани ўғирлаб, фуқароларга катта миқдорда моддий зарар келтирган 2 та уюшган жиноятчи тўдани Қўқон шаҳрида қўлга олдик. Улардан қурол-яроғ, катта миқдорда пул ва ҳар хил турдаги ўғирланган автомашиналарни тортиб олдик. Айни кунларда У. А. ҳамда У. И. деган шахслар бошчилигидаги гуруҳ бўйича жиноий иш қўзғотиб, тергов ишларини олиб боряпмиз.

— Назаримда, ишга янги келган раҳбар олдинига ўзини ўтдан чўққа уриб олади-да, кейин «катта оқим»га қўшилиб олгач, бир меъёрда ишлайверади. Айтмоқчиманки, бугунги кескин ҳаракатингиз «янги раҳбарларча» эмасми!

— Мен табиатан дадилликни ёқтираман. Қолаверса, ўз ваколатим доирасидаги ишларни кимгадир ёқиш учун, олқиш олиш учун бажармайман. Милиция ҳар қандай қонунбузарликнинг, ҳар қандай турдаги жиноятнинг кушандаси бўла олсагина, у чинакамига милиция саналиши мумкин. «Кекўй, бу ёғи ўзбекчилик, бу фалончининг қариндоши» ёки «бу ишим фалончиевга ёқар микан» қабилида иш юритиш ҳеч қачон обрў келтирган эмас. Қайтага, жиноятчиликнинг урчиб кетиши учун шароит туғдиради.

— Фикрингизни аниқроқ ифодалай оласизми!

— Ҳа, Фарғона милицияси жиноятчиларнинг танобини тортиб қўйишга тайёр!

— Кўнглингизга келмасин-у, яна бир марта «туҳмат қурбони» бўлишдан чўчимайсизми!

— Майдон — курашаман деганники.

Чумчуқдан қўрққан киши, тариқ экмайди!

* * *

Подполковник Рўзматов билан суҳбатимиз шу ерда тугади. Суҳбатни оққа тушириб, таҳририятга юбораётганимда, у кишининг ўзлари сим қоқиб қолдилар.

— Йигитларимиз Қиргули туманидан яшовчи бир шахснинг уйидан жуда катта миқдорда «ясама арақ» топишди, мол-мулкни мусодара қилдик. Шу ҳақда кенгроқ бирор нима ёзмайсизми? Ахир бу арақнинг турган-битгани заҳар! Техник спирт-ку!

— Ёзамиз, Шукрулло ака — дедим. — Майли, у тўғрисида келаси сафар, жиддийроқ қилиб...

Суҳбатдош
Рустам БОЙ МУҲАММАД.
«Туркистон» ўз мухбири.

Ҳинд киноси юлдузлари

РЕКҲА

ЁКИ УНИНГ ҲАЁТИДАГИ АЙРИМ ЛАВҲАЛАР

Ҳинд киноси юлдузларидан бири Рекха ҳаётига оид янги тафсилотлар ҳақида барча миш-мишлар рост бўлиб чиқди. Афтидан, актриса бугун фақат ўзининг янги муҳаббатини ардоқлаш билан овора. Хўш, бу бахтиёр кимса ким бўлди? Бу — Ража Хара. Тина Мунимнинг жияни, Қаран шоҳнинг қаллиғи, Ражанинг синглиси Амира Хара ҳам буни тасдиқлади. Оилавий ришталар борасидаги бу муфассал ахборотдан сўнг йигит ҳақида ҳам қисқача маълумот берсак. Ўрта бўйли, майин жингалак сочли, 34 ёшдаги бу йигит Филадельфияда яшайди. Чарм савдоси билан муваффақиятли шуғулланаётган бу киши (бу ердан товарни унинг синглиси олиб чиқиб кетади) жуда ёқимтой, серилтифот, ҳазил-мутойибани хуш кўради. Рекха айнан шунинг учун ҳам уни эъзозлаётган бўлса ажаб эмас. Боз устига у жисмонан кучли ва жуда фаол эркак. (Биз бу сўзларга бирон бир бошқа маъно бермоқчи эмасмиз), бу айниқса ҳозирги кунда, улар ўртасидаги алоқалар тобора қизиб бораётган бир пайтда, кўзга яққолроқ ташланмоқда.

Мазкур хабарлар Амбанига тегишли рўзномалар саҳифаларида, кейинроқ эса маҳаллий ойномаларда чоп этила бошлаганига қарамай, «Сине Блиц» бу борадаги ўз тадқиқотларини ўтказиб, қуйидагиларни билиб олишга муваффақ бўлди.

Муҳаббат бундан бир неча ой муқаддам, Гаутам Ражданкша чорбоғидаги учрашув пайтида юз берган, дейишади. Гаутам Рекхани суратга олаётганда, Ража тасодифан уникига ташриф буюрди. У Гаутамга бир хатни етказиб бермоқчи ва биргаликда кечқурун овқатланмоқчи эди. Гаутам шундай гувоҳлик беради: «Уларнинг иккови уйимда меҳмон бўлганлари учун бир-бирларини таништириб қўйдим. Лекин уларнинг суҳбати саломлашишдан нарига ўтгани йўқ. Суратга олиш ишлари билан машғул бўлганим учун Ража кўп ўтмай жўнаб кетди. Гапнинг очиғи, мен ҳеч қачон юлдузлар шахсий ҳаётига аралашган эмасман. Рекха ва Ража билан яқиндан таниш бўлсам ҳам, уларни қовуштириш борасида менинг бирор ҳиссам йўқ. Купидон ролини ўйнашни ёқтирмайман».

Бу учрашувдан сўнг, ёшлар ўртасидаги муносабатлар кескин ривожланиб борди. Орадан бор-йўғи икки ҳафта ўтмай, улар бир-бирларисиз яшай олмай қолдилар.

Бироқ... Рекха Мадрасда яшаётган онасини ҳамма нарсадан устун қўярди. Диабет ҳасталиги билан оғриётган аёл бирдан ўзини ёмон ҳис қила бошлади. Рекха ҳамма нарсани ташлаб, ўша томонга шошилди. Унинг синглиси Дану ҳам эри Теж Сапру билан бирга Мадрасга учиб борди. Зеро, Пушпавалли чиндан оғир аҳволда эди. Рекха жуда ҳаяжонланаётганига қарамай, у ёлғиз эмас эди. Ража бу аёлнинг азобланаётганидан шунчалар ташвишда эдики, унинг кетидан зум ўтмай етиб борди. Оғир кунлар ортда қолгач, улар Бомбейга қайтиб келдилар. Рекха ва Ража ўртасидаги муносабатлар тўхтаган жойдан яна давом этди. Афтидан, ёри оғир дамларда уни қўллаб-қувватлаб, ёнида бўлгани аёлнинг муҳаббатини янада оширган эди.

Бирга бўлиш ва шу вақтнинг ўзида муносабатларини ҳеч кимга сездирмасликка уриниб, улар дастлабки хатога йўл қўйдилар. Рекханинг шаҳар ташқарисидаги уйи бегоналар кўзидан йироқ бўлса ҳам, марказий йўлга туташлиги сабабли, Ражанинг ташрифлари сўзсиз назардан четда қолмаган бўлур эди. Йигитнинг ҳам ўз уйи бор. Лекин оила аъзолари ва меҳмонлар бу ерда жуда кўпчилик. Шунинг учун ҳам йигит «Тож» меҳмонхонасидан алоҳида хонани банд қилди. Тўғри, бу жуда қойилмақом, лекин одамлардан ҳеч нарсани яшириб бўлмайди. Айнан шу воқеадан кейин, уларнинг муносабатлари барчага ва ҳар кимга ошкор бўлди. Зеро, «Тож»дек салобатли меҳмонхонада бирор нарсани сир тутиш қийин. Рекха бир марта лифтда чиқиб тушган пайтидаёқ ҳаммаёқ дув-дув гап бўлди.

Боз устига Ражанинг, барча гуноҳкор бандалар каби, ёпиқ эшиклар ортида узоқ ўтиришга тоқати йўқ. У таниб бўлмайдиган даражада кийиниб олиб, қора кўзойнак таққанча, кўча кезадиган кинообразлардан ҳам буткул фарқ қилади. У ўз маҳбубаси билан кўчада бемалол юришни, уни оддий ресторанларга олиб киришни, қўлидан тутиб, белини қучишни истайди. Аммо,Бомбей шаҳрида Рекхани актёрлик гримисиз ҳам кўчадаги ҳар бир йўловчи яхши танийди. Шундай экан, Рекхани янги ҳамроҳ билан кўрган одамларнинг бу ҳақда ҳаммага овоза қилаётганликларини тушуниш қийин эмас.

Йигитнинг юзи кўпчиликка нотаниш бўлган билан ишбилармон доираларда уни яхши билишади. Илк бор у жамоатчилик фикри билан гўзал Тина Мунимга хуштор бўлиб юрган кезлари тўқнаш келганди. Улар бир-бирларини ғоят эъзозлаганликлари сабабли жуда мос жуфтлик бўлиб туюлар, лекин қизнинг оиласидан фақат баъзи бировларгина бу никоҳнинг амалга ошишига ишонишарди. Айни шу вақтда, Ража ишбилармон одам бўлиш истагини билдирди ва ҳеч кимнинг қўллаб-қувватлашисиз Амриқода тадбиркорлик юмушларини амалга оширишга уринди. Тина уни кутишга тайёр эди, лекин йигит анча амалиётчи ва узоқни кўра-биладиган одам эканини намойиш этиб, унга тўлиқ эркинлик берди. Шу аснода қизга Дев суратга олаётган фильмда роль ижро этишни таклиф этишди ва у Ража сафарга жўнаб кетаётганлиги сабабли бу таклифга рози бўлди. Уларнинг йўллари кейинчалик ажралиб кетганига қарамай, қадрдон дўст бўлиб қолганликлари диққатга сазовор.

Яқинда, Рекхага кўнгил қўймасдан олдинроқ, Ража ким билан яхши муносабатда эди. Уларнинг алоқалари туган шамвойил касб этмагани ҳолда, йигит расман қизнинг қўлини сўраган, лекин қиз ўз шахсий муаммолари туфайли бу таклифни рад этган.

Никоҳлар бобида Ража Рекха каби бу кўчадан ўтганлигини таъкидлаш керак. У икки бор амриқолик аёлларга уйланган. Бири малла эди, қорасочли иккинчисининг исми Патриция бўлиб, у туғиб берган Кристина исмли қизи ҳозир 6 ёшда. Бизга маълум бўлишича, отаси ғоятда қадрловчи бу қизчага нисбатан Рекха жуда яхши муносабатда. Актриса у билан телефонда гаплашишга ҳам улгурди. Энди эса у билан учрашиш ниятида. Умуман, Рекха Бомбейда яшаётган бу оиланинг барча аъзолари ва айниқса йигитнинг синглиси Амира билан дўстлашиб олган. У бу уйда тез-тез бўлиб туради. Ҳатто оилавий тадбирларда ҳам иштирок этади. Хусусан, яқинда йигитнинг онаси туғилган куни шарофати билан берилган оилавий зиёфат меҳмони бўлди. Шу туфайли у бир зумлик умри қисқа муҳаббат ўйини эмас, балки анча жиддий ва ошкора муносабатлар дейишга барча асослар бор.

Турмуш қуришга келсак, бу энди бошқа гап. Рекха ва Ражанинг дўстлари бу деярли ҳал бўлган масала деб ҳисоблашларига қарамай, актрисанинг ўзи бу ҳақда қатъий қарорга келгани йўқ. Йигитни яқиндан билиш ва узил-кесил бир қарорга келиш учун унга бир мунча фурсат зарур кўринади. Афтидан, у Бомбейни шунчаки тарк этиб, штатларда яшаш учун жўнаб кетишни истамаяпти. Бизга айтишича, ҳозирги пайтда у студияларда жуда банд бўлар эмиш, аммо ўз режалари тафсилотлари билан ўртоқлашишни эп кўргани йўқ.

Актриса чин дилдан севиб қолганлиги шундоқ ҳам кўриниб турибди. У ўз дўстларига «мен ҳеч қачон бунчалик бахтиёр бўлмаганман» дейиши ҳам бежиз эмас. Балки йигит унга юлдузга нисбатан қилинадиган муомалада эмас, балки оддий аёл сифатида муносабатда бўлаётгани учун ҳам шундайдир. Рекха қачонлардан бери ўз ҳиссиётларини бунчалар очиқ изҳор этмаётган эди. У Ража ҳақида турли одамлар тез-тез гаплашади, унинг танишларидан йигит ҳақида янги-янги гаплар билиб олишга уринади. Афтидан, актриса ўзи бунёд этган ғурур минорасидан пастга тушган кўринади. Ҳатто унинг кийинишида ҳам катта ўзгаришлар бор. Энди уни жинси шим ва оддий майка кийган ҳолда ўзи ёқтирган сармева — қулупнай сотиб олгани кетаётганини тез-тез кўриш мумкин. Йигит ҳам доимо унинг майлига қараб иш кўраяпти. Камтарлиги сабабли ўзи ҳақида ёзишларини истамайди, рўзномаларда чоп этилган фотосуратлар ҳам уни қизиқтирмайди. Ража Рекха билан ўзи матбуот диққат эътиборига тушган вазиятлар ҳақида гап борганда мафтункор жилмаяди. Ва ниҳоят, у ўзаро алоқаларни шарҳлаб беришни истамаслигини айтиб берди. Ундан бор гапларни рад этишни сўрасангиз, ҳаддан зиёд ажабланади. Бундай қилиш зинҳор унинг қўлидан келмасмиш.

Рекханинг дўстлари эса актриса йигитнинг банкдаги пул ҳисобига қарам бўлиб қолмаслиги учун қўлларидан келган бор ишни қилмоқдалар. Актриса йигитнинг қандай одам эканлиги билан қизиқмоқда, холос. У аёлни бахтиёр қилишга қодирми? Зеро, Рекха бугун қанчалар салобатли кўринмасин, яқин кунлардаги ва аввал олган сабоқлардан сўнг, ўзи билан бирга ҳаётнинг аччиқ-чучугини бирдай баҳам кўрадиган яқин бир кишини топишга доимо умидвор эди...

(«Фильм S» дан).

Она тилимиз—бебаҳо бойлигимиз

Ўз-ўзини таниган, ўз қадрини билган халқнинг ўз тили, ўз ёзуви бўлади. Ўзбек халқимизнинг ҳам тенги йўқ гўзал, жозибадор, бой тили бор. Лекин ҳалигача тилимиз зарур даражада қадр-қимматига эга бўла олмаяпти. Аввалига ҳамма айбни Совет давлати, Коммунистик партия тазйиқига тўнкаган бўлсак, ҳозирги кунда ўзбекча муносиб атамалар топа олмай, бунга ўргана олмай қийналаяпмиз. Чунки, ҳаммамиз ҳам аллақачон «интернационаллашиб» кетганмиз.

Миллат сифатида ўз қадр-қимматимизга тўла эга бўла олмаётган эканмиз, биринчи навбатда Тил ҳақидаги Қонунга тўхталиб ўтишга тўғри келади. Қонунни ишлаб чиқувчи ҳурматли олимларимиздан умидимиз катта эди. Лекин ишлаб чиқилган ва муҳтарам депутатларимиз томонидан қабул қилинган Қонунни ўқиб, кўплар ҳайрон қолишди. Чунки 1-модданинг ўзиёқ олдинга ташланган қадамимизни орқага қайтаради: «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида рус тили СССР халқларининг миллатлараро муомала тили сифатида ривожланади ва ундан эркин фойдаланиш таъминланади. Миллий ва рус, рус ва миллий тилларда мулоқот қилишни ривожлантириш учун қулай шарт-шароит яратилади».

Ана энди ўзингиз айтинг: қайси тил аввалги ўринда? Қонуннинг 5-моддаси 1-моддани янада кучайтиради. Унда барча йиғилиш ва йиғинлар давлат тилида олиб борилади ва айнан таржимаси таъминланади, дейилган. Бу деганимиз ҳаммаси аввалгидай русча бўлаверади, дегани эмасми? Фақат Алихўжа — Хўжаали бўлган.

Қонуннинг 4-моддасида раҳбар ходимлар давлат тилини етарли даражада... зарур бўлган даражада... (?) билишлари уқдирилган, бир вақтда ўзбек тилини ўрганиш учун роса саккиз йил муҳлат берилган. Барча халқлар тиллари, чет давлатлар тиллари бўйича етук мутахассис тайёрлайдиган олий ўқув юртлари тўрт-беш йилда ўз вазифасини адо этади — мутахассис тайёр. Саккиз йилда йирик мутахассис, илмий ходим бўлиш билан бирга аспирантурани ҳам тугаллаб, фан кандидати (номзоди эмас) бўлиб олиш мумкин. Бу — вақт ўтиши билан Қонун одамларнинг эсидан чиқиб, ҳаммаси эски ҳолида қолиши учун усталик билан ўйланган тадбир эмасмикан?!

Қонуннинг ҳамма моддаларида ҳам мана шундай мураккабликларни учратиш мумкин. Қиссадан ҳисса шунга олиб келадики, рус тилисиз, таржимонсиз иш юритиш ҳам, гаплашиш ҳам қийин.

Қонун амалга ошмаётганлигининг бир сабаби шунда бўлса, иккинчиси уни рўёбга чиқарадиган раҳбар ходимларига боғлиқ. Чунки аввал амал пиллапояларида катта, кичик лавозимларда узоқ йиллар ишлаб келган, рус тилини дунёдаги энг буюк тил, деган ишонч онгига сингиб кетган айрим кишилар ҳозир ҳам катта-кичик лавозимларни эгаллаб олишган.

ҚАДР-ҚИММАТ ИСТАСАК

Улардан кўпчилиги оилада, боғчада, мактабда, олий ўқув юртида фақат рус тилида гаплашган, ҳозир ҳам улар учун ўзбекча сўз айтиш, ёзиш қийин. Чунки, фақат исми ва фамилиясидагина ўзбекча ном қолган кишилар ҳозиргача ўзбек тилини менсимайдилар. Биз эса уларни депутат, ташкилот раҳбари, қўйингчи, ҳамма лавозимларга сайлаб қўйиб, улардан ёрдам, мурувват кутиб ўтирибмиз. Рус тилида иш юритиш ўзлари учун осон бўлган бу одамлар Қонун ижросини албатта пайсалга соладилар.

Қонунни амалга оширувчи яна бир юқори ташкилот — бу халқ депутатлари ва халқ ишонган атамалар қўмитасидир.

Тил билмаган иқтисодни ҳам билмайди, сиёсатни ҳам. Миллийлик, миллатнинг ўзига хос даражаси ҳам тил билан белгиланади. Тил билмаган жамиятни ҳам, оилани ҳам бошқара олмайди. Бундай жамият, бундай оила яқин вақтгача биз улуғлаб келган «интернационализм» бўлиб қолади. Тили йўқ, демак миллати йўқ одамларнинг ғурури бўлмайди.

Энг муҳими — ўзлигимизни таниётган ҳозирги даврда бизни миллат сифатида ажратиб турувчи тилимизни уч йил, саккиз йил эмас, саноқли ойларда ҳаётга татбиқ этишимиз керак. Мустақиллигимизни белгиловчи дастлабки қадам шу, деб ўйлайман. Бунинг учун шошилинч равишда Тил ҳақидаги қонунни мутлақо янги тарзда қайта ишлаб чиқиш, қабул қилиб, ижросини қаттиқ назорат остига олиш керак бўлади. Ўзи яшаётган заминни, шу замин эгаларини ҳурмат қилган бошқа миллат вакиллари беш-олти ой ичида тилни ўргана олишади,

Дўконларимиздаги газета ва журналларнинг, ҳалигача босмадан чиқаётган китобларнинг, китоб дўконлари ва кутубхона хазиналарининг 70—80 фоизи рус тилидаги нашрлардир. Қачон қонун асосида бунинг акси бўлади-ю, қишлоқ боласи уюлиб ётган китоблар орасидан ўзига ёқадиганини танлаб ўқийдиган бўлади?

Қонун қабул қилинганига учинчи йил кетаяпти. Лекин ҳалигача ҳатто унинг амалда қўлланишига бошчилик қиладиган кишилар яшаётган даҳалар, кўчалар номи на тарихда, на бирон ёзма адабиётда тилга олинган номаълум кишиларнинг номлари ёки рақамлар билан белгиланган.

Кези келганда ёзув масаласига ҳам тўхталиб ўтиш лозим. Кимлардир араб ёзувини кўкларга кўтарса, кимлардир турклар (лотин) ёзувини дунёнинг устуни деб билмоқдалар.

Наҳотки бу ҳақда ўйлаб кўриш вақти етмаган бўлса?!

Менимча, Қонунни қисқа вақт ичида янгидан ишлаб чиқиш, унга тўла амал қилинишига эришиш, ўзбек ёзувига эга бўлиш масаласини ҳам яқин вақтларда ҳал қилиш, чинакам ҳуқуқли миллат сифатида мустақилликни тўла таъминлашга ҳаракат қилишимиз лозим.

Темур ҲАЙДАРОВ.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

Хорижда нима гап?

● ПРЕЗИДЕНТ Ж. Буш маъмурияти Амриқо қўшинларини Сомалидан олиб чиқиб кетишни Билл Клинтон президентлик лавозимини эгаллагунга қадар, шу йилнинг 20 январигача ниҳоясига етказмоқчи. Президент Ж. Бушнинг миллий хавфсизлик бўйича ёрдамчиси генерал Брент Скоукрофт Эн-би-си телекомпанияси мухбири билан суҳбатда шуни маълум қилди.

Президент ёрдамчиси Ж. Буш маъмуриятининг Сомалидаги бир-бири билан урушаётган гуруҳларни қуролсизлантиришдан воз кечганини яна бир бор тасдиқлади. У бу иш билан АҚШ қўшинлари олиб чиқиб кетилгач, Сомалида қоладиган БМТ кучлари шуғулланиши керак, деган фикрни билдирди.

● РЕЙТЕР ахборот маҳкамасининг Кобулдан хабар қилишига қараганда, Афғонистон пойтахтига ракета ёғдирилиши оқибатида 12 киши ҳалок бўлди ва 9 одам жароҳатланди. «Афғонистон Ислом фирқаси» Гулбиддин Ҳикматёрни тинч аҳолининг ҳалок бўлишида айбларкан, мамлакат мудофаа вазирлиги вакиллари 10 дан ортиқ ракета пойтахтнинг марказий қисмига келиб тушганини маълум қилдилар.

Маълумки, Бурҳониддин Раббоний икки йил муддатга Афғонистон Ислом давлати президентлигига сайлангач, Гулбиддин Ҳикматёр сайлов натижаларидан норози эканини билдирган эди.

● БОСНИЯ ва Герцеговинада ҳудудий чекловлар масаласи ўтган якшанба куни шу республикада урушаётган уч муҳолиф гуруҳ раҳбарлари — Босния ва Герцеговина кенгашининг раиси Алия Изетбегович, серблар саркори Родован Каражич ва хорватлар раҳнамоси Мате Бобан ўртасида бўлиб ўтган музокаралардаги бош мавзуга айланди. Собиқ Югославия бўйича конференциянинг расмий вакили Фред Экхард музокаралардан кейин ўтказилган брифингда сулҳ ўрнатиш ишида айрим силжишлар бўлганини маълум қилди. Томонлар конференция мувофиқлаштирувчи қўмитасининг ҳамраислари Сайрус Вэнс (Бирлашган Миллатлар Ташкилотидан) ва Дэвид Оуэн (Оврупо ҳамжамиятидан) 2 январь куни таклиф этган сулҳ асосида мулоқот юритишга келишиб олдилар.

(ЎзА).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

НИҚОБДАГИ ПОЛИЦИЯ

● ТАИЛАНД пойтахтидаги йўл бўйларида турувчи полициячилар эндиликда фақат ниқобларини кийиб олган ҳолда постда туришади. Бунга сабаб транспорт полицияси ходимларининг соғлиғи ёмонлашганидир. Банкок шаҳар маъмурияти яқинда текширув ўтказишиб шундай қарор чиқаришди.

Текшириш натижаси шундан далолат бердики, 60 фоиз полициячи нафас олиш йўлларининг касалланганлигидан азоб чекса, 30 фоизи кўриш ва эшитиш органларининг ёмонлашганидан шикоят қилмоқда. Ахир минг-минглаб автомашинадан чиққан тутун ва шовқин-суронга эрталабдан кечгача чидашнинг ўзи бўладими?

ЦЕЛЛЮЛОЗАДАН ШАКАР ОЛИНАДИ

● БЕЛОРУСИЯЛИК олимлар олиб борган тадқиқотлар шуни кўрсатмоқдаки, эндиликда целлюлозадан ҳам шакар олишни йўлга қўйиш мумкин экан. Республика тадқиқот ишлар фонди 3 йил давомида бу борада фаол илмий текшириш олиб бориш учун ярим миллион сўмлик маблағ ажратди. Хуллас, яқин йилларда белоруслар шакар муаммосини ҳал этишса ажаб эмас.

ЧИРОЙЛИ КЎРИНАДИ, ЧИРОЙЛИ САЙРАЙДИ БИРОҚ... ЗАҲАР АЖРАТАДИ

● ЧИКАГО университети олимлари Ириан оролидаги чакалакзорларда ажойиб кўринишли, ғаройиб сайроқи қушга дуч келишди. Қуш бундай сифатларга эга бўлиши билан бирга ўзидан кучли заҳар ҳам ажратиб чиқараркан. Заҳрининг қуввати илон заҳариникидан қолишмас экан. Бу қуш қачонки, хавф туғилсагина бутун танасидан заҳар ажратади. Шу пайт унга тегиб кетилса бас, ё шол бўлади, ё ўлади. Амриқолик олимларнинг айтишича, бу қуш тарихда биринчи бор дуч келинган заҳарли қушдир.

Сиз билан қаердадир учрашганмиз

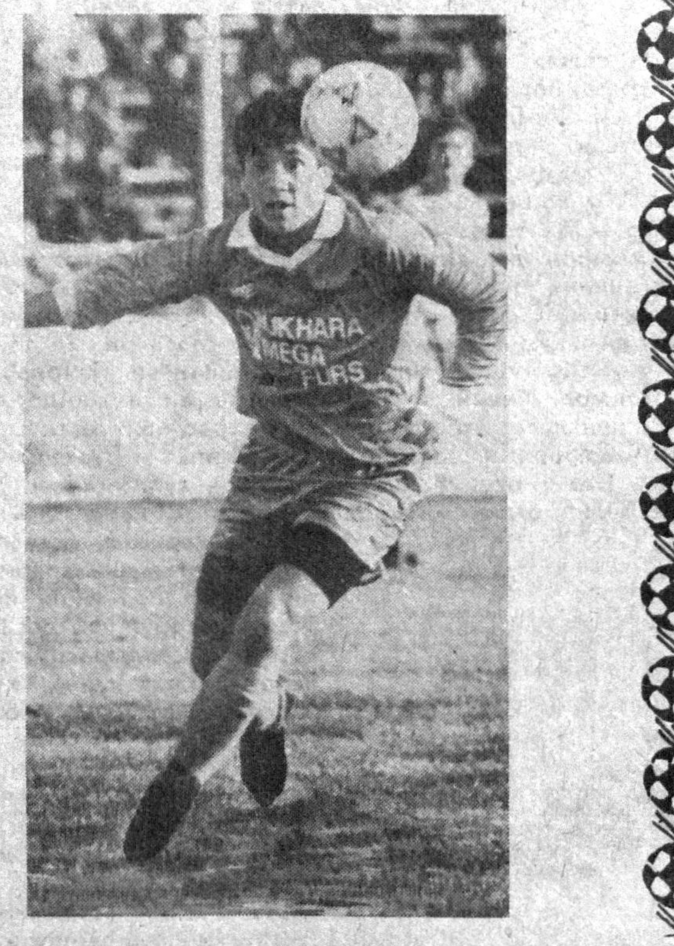

Шуҳрат МАҚСУДОВ:

«ТУМОР ТАҚИБ ФУТБОЛ ЎЙНАЙМАН»

УНИНГ ОТАСИ ҳам яхши футболчи эди. Биродар Абдураимов, Акмал Азизхўжаевлар билан бирга тўп тепган. Лекин, ҳеч бир жамоа сафида ўйнамаган. Бобоси ўғлининг тўп орқасидан югуриб рўзғор тебратишини эп кўрмаган. Отасининг футболга бўлган ишқи сабабми ёки падарининг ушалмаган орзу-умидларини кўнглига солганиданми, у ҳаётини спорт билан боғлади.

Шуҳратнинг «Пахтакор» сафида биринчи марта майдонга тушгани ҳали кўз олдимда. Катта футболда илк бор ўйнашига қарамай ўзини эркин ҳис қилиши, оёқларининг енгил, чаққон ҳаракати, тажрибали футболчиларга хос мақсад сари ишонч билан интилиши кўнглимда бир илиқлик уйғотди. У ўзининг ташқи кўринишию, рақиблар майдончасида кутилмаганда пайдо бўлиб қолиши билан бир пайтлар қалбимда ўчмас из қолдирган моҳир ҳужумчи Владимир Фёдоровни эслатди. Ўзбек футболига яна битта ёрқин истеъдод кириб келаётганлигини ҳис этдим. Унинг кейинги ўйинлари ранг-баранг тус олиб, нафақат менинг, балки кўплаб футбол ихлосмандларининг ҳам ишончини қозонди.

Шуҳратни шу йил мавсум тугагач, «Пахтакор» ўйинчиларидан ташкил топган терма жамоанинг Малайзияга сафаролди машғулотлари пайтида биринчи марта учратдим. У майдондан ташқарида, мураббийлар билан бирга эди. Тўғриси, аввалига танимадим. Чунки бизлар футболчиларни доимо спорт кийимида, майдонда кўриб ўрганганмиз-да. Ёнида турганлардан «Шуҳрат шуми!» деб сўраш ноқулай бўлди. Таваккал қилдим. Елкасига қўлимни қўйиб четга имладим. Дабдурустдан эски танишлардек гап қотишим жамоадошларининг ўйинни диққат билан кузатиб турган Шуҳратни ҳам эсанкиратиб қўйди.

— Қўлга нима қилди!

— Синди...

Нима дейишни билмайман. Ўртамизга жимлик чўкди. Оддий мухлис сифатида яхши танийман-у, бироқ у ўзи танимаган одам билан қай йўсинда гаплашаркин, деган фикр миямга урилди. Зимдан кузатаман. Пешонасида аллақайси ўйиндан қолган жароҳат изи. Синган қўлини жемпернинг ичидан осиб олган. Шундай бўлишига қарамай, ўйинга тушиб кетгудай. Дўстларининг ҳар бир ҳаракатига соғ қўлини гоҳ тепага кўтариб, гоҳ ёнга ёзиб, гоҳ елка қисиб, бош чайқаб муносабат билдириб турибди. Мен эса ҳаёлимда у билан суҳбатимизга йўл очадиган сўз излайман:

— Жароҳатингиз оғир эмасми!

— Бу шу мавсумдаги тўртинчиси...

Бошқа гаплашмадик. Тўғриси, шу куни унинг вақти зиқлиги, бунинг устига сафарга тайёргарлик кетаётгани боис, кейинроқ бафуржа суҳбатлашишга келишдик. Телефон рақамини ёзиб берди. Малайзия сафаридан сўнг уни тасодифан «Спорт» рўзномаси таҳририятида учратиб қолдим.

— Сафар қандай ўтди!

— Зўр, нимасини айтасиз! Ажойиб, гўзал мамлакат экан. Денгизда чўмилдик. Икки ўйин ўтказиб, биттасида 5:0 ҳисобида ғалаба қилдик. Сўнгисида дуранг — 1:1. Мен эса афсус, жароҳат туфайли яна майдонга тушолмадим.

— Биламан, мавсум сиз учун оғир ўтди. Киши қўлига зирапча қадалса, қанчалик азоб тортади. Қайта-қайта жароҳатланиб, шифохонага тушганда сизда футболдан кетиш истаги туғилмаганми!

— Тўғри, кўнглим ўксиган лаҳзалар ҳам бўлди. Шундай пайтда киши яқин одамларига, айниқса жамоадошларига жуда интиқар экан. Яхшиям жамоамизда Абдуқаҳҳор, Собир сингари йигитлар бор. Уларнинг далдаси қолаверса, болаликдаги орзу-умидлар тезда оёққа туришимга, ўзимда ишонч туйғусини ҳис этишимга туртки бўлди.

— Сизнинг «Пахтакор» жамоасига қабул қилинганлигингиз ҳақидаги хабар ўйинга чиқишингиздан қарийб бир йил аввал тарқалди. Ўшанда мухлислар орасида «Отаси машҳур футболчи бўлгандан сўнг албатта «Пахтакор»га қабул қилинади-да», деган гап-сўзлар ҳам бўлганди...

— Йўқ, сиз янглишсиз. Собиқ пахтакорчи Лазиз Мақсудов билан фамилиядошмиз. Қариндошлигимиз бўлмаса-да, кейинроқ уларнинг оиласи билан туғишганлардан яқинроқ борди-келдимиз бор, десам муболаға бўлмас.

— Укангиз Санжар ҳам ҳозир «Пахтакор»дами!

— Ҳа, лекин Санжар укам эмас, у билан тенгқурмиз.

— Тушунмадим, эгизакмисизлар!

— Э, ҳа, сиз яна ўша Аванесов мақоласида айтилган [illegible] шунча сиз-а? Кўпгина мухлислар ҳам менга «укангиз Санжар нега асосий таркибда ўйнамаяпти?» деган маънода мурожаат қилишган. У билан ҳам фамилиядошмиз. У сиз айтган Лазиз Мақсудовнинг ўғиллари: Санжарнинг асосий таркибда майдонга чиқмаётганлигига келсак, мураббийлар унга яна бир бор эътиборларини қаратсалар ёмон бўлмасди. Унга ишонч билдирилса, у ўзини оқлайди.

— «Шаҳрихоним» билан бўлган биринчи даврадаги учрашувга учта тўп киритдингиз ва жароҳат олдингиз. Иккинчи даврада ҳам «Пахтакор»-79» дарвозасига тўртта тўп киритиб тезда яна жароҳатландингиз. Қирғизистон терма жамоаси билан бўлган учрашувда ҳаводаги тўпни голланд Ван Бастенга хос сакраб ортингиздаги дарвозага оёқда йўллаганингиз мухлисларнинг ҳали ҳануз кўз олдида. Шундай дамда энг яқин ишқибозларингиз куйиниб Шуҳратга айтинглар кўзмунчоқми, тумормий тақиб олса бўларди, дейишади. Сиз бунга қандай муносабатдасиз!

— Мухлисларим шуни истар экан, энди тақиб тушаман.

— Бекорга айтмаяпман, чунки қизлар орасида ҳам футбол мухлислари кўп бўлади-да...

— Саволингизни тушундим. Уйланмаганман. Аммо яхши кўрганим бор. Уям футболни жони-дилидан севади. Айтишича, отаси ҳам жуда қизиқар экан.

— Қайси футболчига ўхшашга интиласиз!

— Адамларга. Тўғри, адам ҳеч бир жамоа сафида ўйнамаган. Бироқ тенгқурларининг айтишича, маҳаллада энг яхши ўйинчи бўлган эканлар. Балки муболағадир, у кишига тўп текканда олти-етти киши бўлиб олишолмаскан. Жаҳон футболи даражасида оладиган бўлсам Жан Пьер Папен маҳоратини эгаллаш менинг учун энг буюк орзу.

— Хориж жамоаларидан таклиф тушса кетармидингиз!

— Ҳаётда ҳар нарса бўлиши мумкин. Агар бирор сабаб билан кетказишмаса, «Пахтакор»ни тарк этиш ниятим йўқ.

— Мана ўзингиз ҳам эътироф этдингиз, барибир ҳаётда бир умр футболчи бўлиб қололмайсиз...

— Ҳозир адамлар хизмат қилаётган Жисмоний тарбия институтида ўқияпман. Ким билади, насиб этса, келажакда ўқитувчи бўлсам керак.

— Ҳаётингизда шундай вазиятлар бўлиши мумкин, у сизга ҳам, минглаб мухлисларга ҳам насиб этсин. Сиз ўйин давомида жуда чарчагансиз. «Пахтакор» ёки терма жамоамизнинг халқаро майдонда, муҳим ўйинида иштирок этяпсиз. Ҳали ўйин тугашига кўп вақт бор. Аммо ютқазяпсизлар. Заҳирада эса сизнинг ўрнингизни босадиган ўйинчилар бор. Шундай ҳолатда ўйинни давом эттирармидингиз ёки мураббийлардан алмаштиришларини сўрармидингиз!

— Кимни алмаштириш мураббийларга яхшироқ билинади. Мен эса иложи борича гол уришга ҳаракат қилардим. Агар имкон бўлмаса, ўзимда ишонч ҳиссини сезмасам, албатта, алмаштиришларини сўрардим.

— Суҳбатимиз сизнинг жароҳатларингиз билан бошланганди, яна шу мавзуга қайтсак. Тез-тез жароҳат олишингизнинг сабаби нимада, деб ўйлайсиз!

— Футболда, айниқса ҳужумчиларга қийин. Ҳавода келаётган тўпга қарасангиз оёқни ҳимоя қилолмай қоласан. Оёққа қарасанг тўп... Кўпроқ тўпга эътибор берганим учун бўлса керак. Кейин футболда ҳам келишмовчилик, кўролмаслик иллатлари мавжуд. Бошқа жамоа сафида ўртоқларимиз, оғайниларимиз бор. Улар шу мавсум давомида мени бир неча маротаба огоҳлантиришди: «Шуҳрат эҳтиёт бўлгин, фалон ўйинчи сенга бириктирилган, лозим бўлса ҳеч нарсадан қайтмаслик тайинланган» деб. Уларнинг кимлигини, қайси жамоадан эканлигини айтмайман, лекин айтганлари тўғри чиққан. Шундай бўлгандан кейин хаёл бўлинади-да. Ҳатто бир марта менга жароҳат етказиши керак бўлган ўйинчига ўзим зарар етказиб қўйганман.

— Шуҳрат, мен сизга яна ҳар хил саволларни бераверишим мумкин. Лекин ўзингиз нималар ҳақида сўзлашни истардингиз!

— Футболга, умуман спортга бўлган муносабатни Ўзбекистонда кескин ўзгартириш керак, деб ўйлайман. Маълум муддат, спортимиз оёққа тургунча жамоаларимиз бошидан кечираётган иқтисодий тангликни давлат ўз тасаррufига олса, кейинчалик у фақат фойда келтиради. Одамларимизда мусобақаларга бўлган қизиқиш ортади. Ўйингоҳлар эса тобора гавжумлашиб, иқтисодиётимиз ҳам яхшиланади. Ўз навбатида иқтидорли спортчиларимиз республикамиз ҳудудида муқим яшаб ўзларининг энг яхши чиқишлари билан кишиларимиз руҳини кўтаради. Уларни турмушнинг ҳар хил икир-чикирларидан халос этади, ҳаётларини сермазмун қилади...

ШУҲРАТ билан хайрлашар эканман, унинг нафақат футболда, балки ҳаётда ҳам куйинчаклигига, камгап, аммо дунёқараши анча кенглигига амин бўлдим. У ўйингоҳга чиққанда бир хислати алоҳида ажралиб туради. Бу унинг меҳнатсеварлиги, тўқсон минут давомида тиниб-тинчимаслиги, жонкуярлиги. Демакки, у ҳар бир ҳаракати натижасига юз минглаб мухлислар кўз тикиб турганлигини қалбдан ҳис этади.

Расул ЖУМА.

Парда ортидаги ҳаёт

САҲНАГА ЧИҚҚИМ КЕЛАДИ

Маҳбуба ИКРОМОВА уч йилдан буён Ҳамза номидаги академик театрда суфлёр (саҳна ортидаги ёрдамчи). 1971 йили Островский номидаги театр ва рассомлик санъати институтининг актёрлик куллиётини битирган. Асли андижонлик. Маоши кўпчилик қатори. Ёлғиз қизи бор. Тушкунликка тушган пайтлари Абдулла Қодирий асарларини варақлайди. Армони — актриса бўлолмагани...

АВВАЛДАН суфлёр деган сўзни эшитсам, ажабланардим. Кейинчалик театр суфлёрлари ҳақида кўп эшитганимдан сўнг улар кимлар, вазифалари нималардан иборатлиги қизиқтириб қолди. Луғатларда «суфлёр» сўзига шундай изоҳ берилган **«Саҳнага чиққан актёрнинг ёдидан кўтарилган сўзларини эслатиб, айтиб берувчи ходим».**

Барибир қизиқ-да. Уларнинг ўрнини биз — томошабинлар деярли сезмаймиз. Ҳеч ким гапирмайди ҳам. Кўринмайди-да.

Билмадим, ҳайратми, ё қизиқишми, улар ҳақида ёзишга, билишга чорлайверди. Охири «Ҳамза»га йўл олдим. Ийманибгина сўроқлайман: «Сизларда суфлёр борми?» Саволимга савол билан «нимайди?» дейишади ажабланиб. «Ёзмоқчи эдим, газетга...» Айтган гапим шу бўлди. Исми-шарифини айтишди. Зўрға топдим. Маҳбуба опа билан «Соҳибқирон Темур» спектаклининг премьераси куни кўришдик. Суфлёр сўзини у кишига нисбатан қўллашга тортиндим. «Саҳна ортидаги ёрдамчи» дегим келди. Суҳбатимиз бошлангач, опа умуман бундай учрашувни кутмаганлиги боисми, кулимсираб, «қўйинг, синглим, ёзманг. Мендан бошқалар кўп-ку» деди ҳам. Мен эса...

— Театрга қандай келиб қолгансиз?

— Ёшлигимдан актриса бўлишни орзу қилардим. Шунинг учун ҳам мактабни тугатибоқ, Тошкентга келдим. Ўқишни битиргач эса, оилавий шароитим, шахсий ҳаётимда бўлиб ўтган айрим келишмовчиликлар туфайли театрда ишламасликка мажбур эдим. Аммо барибир қанча уйда ўтирган бўлсам, шунча вақт қалбим, юрагим театрга боғланиб қолганди. Ҳар куни Ҳамза театри олдидан ўтиб кетаётганимда бир ўкинч, алам бўғзимга тўлиб қоларди. Юрагимнинг бир парчаси шу ерда қолиб кетганди. Қайтай десам... Ниҳоят ишга келдим.

— Келинг, суфлёрлик ҳақида сўрайин. Унинг вазифалари нималардан иборат?

— Театрда актёрлар тинмай ишлайвермайдилар. Улар ҳам инсон. Жони тошдан эмас. Вақти-вақти билан таътил, дам олишларга чиқади. Шундай пайтларда уларнинг ўрнига қолганлар роль бажараётганларида айрим сўзлар эсларидан чиқиб кетади. Ана шундай вақтларда биз саҳна ортидан ёрдам бериб турамиз-да.

— Демак, спектаклнинг томошабин кўз олдида яхши чиқиши бир жиҳатдан сизларга ҳам боғлиқ экан-да?

— Албатта. Айниқса, янги спектаклларда бу табиий ҳол. Иложи йўқ. Мураккаб матнларни эслаб қолиш енгил дейсизми? Ҳар куни спектакллар матни қўлимдан ўтади. Бирма-бир кўздан кечириб чиқаман. Ўзим ёқтирган образларнинг нутқини мақтанишмас, ёддан биламан. «Ёрдамчи»ликнинг ҳам ўзига хос нозик томонлари кўп. У ҳар бир актёрнинг хатти-ҳаракатини қалбдан сезиб туриши керак. Лекин мен кузатувчилар орасида ҳали аёл кишини учратмаганман. Эҳтимол, биринчиси — ўзимдирман, — дея ҳазиллашиб кулдилар опа.

— Ўз касбингиз актёрлик экан. Нега шунча йил ўқиб шу соҳада ишламадингиз?

— Боя айтганимдай сабаблар бўлмаганида, балки мен ҳам яхшигина актриса бўлармидим. Тунлари ҳозир ҳам тушимда роллар бажариб чиқаман.

Ишга келишимдан аввал қасд қилдим: «қандай вазифани берсалар ҳам ишлаганим бўлсин». Бошида бироз қийналдим. Кейинчалик кўникиб кетдим. Актёр ва актрисаларимиз мени унча қийнашмади.

— Театр ва томошабин муносабатининг бугунги аҳволи ҳақида нима дейсиз?

— Томошабинларми, шундай оғир кунларда ҳам қадам ранжида қилиб туришибди. Шуларнинг борига шукр. Ҳар бир мухлис ўзининг суюкли актёрини кўргани келади. Ҳозиргиларнинг аввалгилардан фарқи бор. Биласизми, актёрлик касби қадрланмайдиган касбдир. Уларнинг ойлаб қилинган машаққатли меҳнатининг натижаси кўринмайди. Кимдан нолийсан? Замонанинг зайли-да. Ҳозир одамлар ўз рўзғор ташвишларидан ортмай қолдилар. Эртага нархнаволар яна ошмасмикан деган хавотир қийнайди. На илож? Сабр-тоқатимиз етарли. Яхши кунлар келаётир. Бундай кунлар ўткинчи. Ҳали одамлар театрларга оқиб келадилар.

— Биринчи ролингизни эслайсизми?

— Диплом ишим «Иркутск воқеаси»даги Лариса Петровна образи эди. Қийналганман. Ҳам масъулият оғир бўлган. Берилиб ўйнаганман. Кейин... Ҳозир ҳам айрим ролларни бажариб тураман. «Куёв»даги Асал холани топширишганди. Қандай чиққанини ўзим айтолмайман.

— Бахтлимисиз?

— Нима дейин? Бахтнинг ўзи нима? Бахт пешонада! Худойим нени ёзган бўлса кўрар экансан. Яхши кунлар ҳам, ёмон кунлар ҳам бор. Одамзот ҳаммасига чидайди. Бир томондан Аллоҳга минг шукрлар қиламан. Ёлғиз қизимни ҳам ота, ҳам она бўлиб тарбияладим. Куёвга узатдим. Шу-да бахт. Иккинчи томони... Қўйинг, қизим нолимайин...

Элга танилган Наби Раҳимов, Ғани Аъзамов, Сора Эшонтўраева, Икрома Болтаева, Ёқуб Аҳмедов... Қай бирини санай, шулар билан бир даргоҳда ишлаётганимдан суюнаман. Бу жой жуда улуғ. Қандай буюк актёрларнинг излари қолган.

МАҲБУБА опа кўнглидаги дардларини мендан яширмади. Сезганим, у киши шуларни айтиб ўз юрагини бўшатиб таскин топганди.

Шундай бўлса-да, сўнгги, ўзимни қийнаган саволни бердим:

— Суфлёр деган сўзни эшитсангиз оғир олмайсизми?

— Кўпдан бери шу ҳақда ўйлайман. Тўғриси, гоҳо эриш туюлади ҳам. Бу атама бизнинг вазифага жуда қўпол эшитилади. Шунинг ўрнига «сўз бошқарувчими», «кузатувчи»ми, «саҳна ортидаги ёрдамчи» дебми аталса, бўлмасмикан? Атамашуносларимиз шундай сўз топсаларки, ҳам ёқимли, ҳам юракка тегадиган бўлса мақсадга мувофиқ бўларди...

ТЕАТРДАН ҚАЙТГАЧ, Маҳбуба опадан сўролмаган битта саволим қийнайверди. «Умуман суфлёрлик керакми, ё?»... Ўйладим. Керак экан! Нега? Чунки ўйлаб кўрайлик, театр актёрлари ҳам сизу-бизга ўхшаган одамлар. Жонлари битта. Айримлари қайсар, баъзилари кўнгилчан. Рўзғорлари, бола-чақа ташвишлари қийнайди. Хуллас, уларга жуда қийин. Катта-катта саҳналардаги узун матнларни ёдда сақлаш осон дейсизми? Баъзан ўзимизча киноя билан улар сал адашиб қолсалар устиларидан куламиз ҳам. Ана шундай лаҳзаларда Маҳбуба опага ўхшаган фидойиларнинг ўрни сезилади. Биз томошабинлар эса саҳна ортидагиларни доим ҳам кўравермаймиз...

Муаттар АЛИШБОЕВА,
ТошДУнинг журналистика факультети талабаси.

Ибрат

ФИДОЙИ

— Мустақиллик шароитида олий таълим тизимида туб ўзгаришлар қилмасдан туриб муайян ютуқларга эришиш қийин, — дейди суҳбатдошимиз. — Чунки тараққиёт сари йўл тутган ҳар қандай жамият муваффақиятлари, энг аввало, ёш мутахассислар тайёргарлиги, билим ва малакасига боғлиқ.

Олим ҳақ. Чунки бундай омилларнинг амалиётдаги натижасини у ўз фаолиятида синаб кўрган ва бошдан кечирган. Собиқ Иттифоқ ҳукмрон бўлган йиллари СССРда табобатда қўлланилган дори-дармонларнинг ялпи миқдоридан 10 дан зиёдроқ турларини яратиш ўзбекистонлик олимларнинг зиммасига тўғри келарди. Жумҳуриятимизда ихтиро қилинган ана шу дори-дармонлардан иккитасини эса ёш олим Иброҳимжон Асқаров яратган. Улар — циакрин ап-1 ҳамда пиакрин АНД МОС даволаш воситаларидир. Бу препаратлар тирик тўқималар учун елим вазифасини бажаради.

Курраи заминимиздаги ҳар беш кишидан бир нафари камқонлик хасталиги билан оғриши бугунги кунда ҳеч кимга сир эмас. Ўрта Осиёда эса болалар ўртасидаги бу кўрсаткич яна ҳам юқоридир. Ён-атрофимиздаги ана шундай аянчли манзаралар олимни шу муаммо устида бош қотиришга мажбур этарди ва натижада Феранд, деб номланган даволаш воситаси дунёга келди. Янги восита жаҳон олимлари томонидан юқори баҳоланди. Изланувчан олим бундан ташқари, 40 дан зиёд ихтиролар кашф этди. Булар орасида ферростимулятор-1 ҳам бор. Бу восита ерга қадалган чигитнинг тез ва бехато униб чиқишини таъминлаш билан бирга очилган пахтанинг 10—12 кун ичида пишишини таъминлайди. Ҳосилдорлик 2—4 центнерга ортади. Бугунги кунда бу восита Фарғона азот ишлаб чиқариш бирлашмасида туркум асосда тайёрланмоқда. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ихтирочи эндиликда ракка қарши ишлатиладиган даволаш воситалари устида изланмоқда. Шу билан бирга бўлажак мутахассислар орасидан энг иқтидорлилари билан ишлаб, фанимиз фидойиларини тарбиялаш йўлида ҳам жонбозлик кўрсатаётир.

А. МИРЗАЖОНОВ,
«Туркистон» мухбири.

СУРАТДА: ёш олим, кимё фанлари доктори, Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ҳақиқий аъзоси, жумҳурият муҳандислик фанлари академияси Андижон филиали президенти Иброҳимжон Асқаров бўлғуси мутахассислар билан.

Газета саҳифаланаётганда:

РАҲБАРНИНГ ҚИЛИҒИ

Сурхондарё вилоятининг Термиз тумани «Халқобод» жамоа хўжалигида хўжаликка раис сайлашга бағишланган оқсоқоллар йиғилиши ўтказилди. Унда туман раҳбарлари, хўжаликнинг обрў-эътиборли кишилари иштирок этишди. Оқсоқоллар йиғилишида туман Ёшлар Иттифоқининг биринчи котиби, шу хўжаликда яшовчи Хўжаёр Имомов қўлидаги хорижда ишлаб чиқарилган газ баллончасини стол атрофида ўтирган одамларнинг юзига тўғрилаб сепа бошлади. Газ заҳридан бир неча киши жароҳатланди.

Оқсоқоллар қароридан норозиликни шу тариқа ифодалаган Х. Имомов устидан жиноий иш қўзғатилди. Туман Ёшлар Иттифоқи йиғилиши «исёнкор» раҳбарни лавозимидан бўшатишга қарор қилди.

Ч. ТУХТАЕВ,
ЎзА мухбири.

Келгуси сонда:

- ЭРТУҒРУЛ ЁМОН: «ЎЗБЕКЧА БИЛАСИЗМИ?»
- ҲАҚИНИ ОЛОЛМАГАН АСКАР.

РИХСИЛ ОПАНИНГ «БОЛАЛАР ДУНЁСИ»

Рихсил Юсупова мана ўттиз уч йилдирки, савдо соҳасида меҳнат қилмоқда. Ҳозирда 1-«Болалар дунёси»нинг директори.

Нарх-навонинг тинимсиз ошиб бориши, магазин пештахталаридаги тақчилликлар албатта унинг иш фаолиятига ҳам ўз таъсирини ўтказмасдан қолмади. Лекин бу қийинчиликларга қарамай, кичкинтойлар хурсанд бўлишлари учун у қўлидан келганча ҳаракат қилмоқда.

Рихсил опа болалар кўнглини яхши тушунади. Сабаби бешта набирасига меҳрибон буви. Опанинг янги йилдан умидлари катта. У «Болалар дунёси»дан катталарнинг ҳам, болаларнинг ҳам бирдек хурсанд бўлиб чиқишларини истайди. Биз ҳам орзуларингиз рўёбга чиқаверсин, янги йилингиз қутлуғ бўлсин деймиз.

Анатолий РАХИМБАЕВ суратга олган.

Бош муҳаррир ўринбосари: Аҳрор АҲМЕДОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, Н.ЖАЛИЛОВ, К.ЖУМАНИЁЗОВ, Ж.РАЗЗОҚОВ (*бош муҳаррир*), К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), Қ.ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57, 32-54-65, 33-79-69; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; шарҳловчилар — 32-58-47, 32-55-96; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва тақриз этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матба концернининг босмахонаси. Чоп этиш вақти соат 20.30 га белгиланган. Чоп этиш учун 22.45 да имзо чекилди. Буюртма Г—21 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10